

BH.BANKAR

Bilten Udruženja banaka Bosne i Hercegovine • Билтен Удружења банака Босне и Херцеговине
Bilten Udruge banaka Bosne i Hercegovine • Banks Association of Bosnia and Herzegovina Bulletin

Broj 17, februar/veljača 2010.
Izlazi tromjesečno

Teme broja:

Financijska kriza-godinu poslije, stanje, poruke i pouke

Očekivanja u 2010: Dragan Vrankić, Kemal Kozarić,
Josip Nevjestić, Zlatko Barš i Slavica Injac

Aktualnosti:

USAID PARE i Udruženje banaka BiH

Rad komisija UB BiH

Intervju:

Radovan Bajić, predsjednik UB BiH

Adnan Mesić, direktor Centra za finansijsko i
kreditno savjetovanje u Tuzli

- Sjednica Upravnog odbora Udruženja banaka BiH (5)
- XII Skupština Udruženja banaka BiH (5)
- Intervju: Radovan Bajić, predsjednik Udruženja banaka BiH (6)
- Finansijska kriza - godinu poslije, stanje, poruke i pouke (10)
- Reforma finansijskog izvještavanja (13)
- Sastanak Evropske bankarske federacije i pridruženih članica (14)
- Saradnja USAID PARE i Udruženja banaka BiH (16)
- Iz ugla čelnika nedležnih institucija (17)
- Seminar o instrumentima plaćanja u međunarodnom prometu (22)
- Komisija za računovodstvo i poreze Udruženja banaka BiH (25)
- Harmonizirati Zakon o platnim transakcijama (26)
- Komisija za pravnu regulativu Udruženja banaka BiH (27)
- Komisija za tržište novca i kapitala Udruženja banaka BiH (28)
- Zakon o sprečavanju pranja novca i subfinansiranja terorističkih aktivnosti (29)
- Intervju: Adnan Mesić, direktor Centra za finansijsko i kreditno savjetovanje u Tuzli (30)
- Korporativno upravljanje u bankarstvu (32)
- Pisma čitatelja (34)

BH.BANKAR

Bilten Udruženja banaka Bosne i Hercegovine
Билтен Удружења банака Босне и Херцеговине
Bilten Udruge banaka Bosne i Hercegovine
Banks Association of Bosnia and Herzegovina Bulletin

Adresa Udruženja:

Fra Anđela Zvizdovića 1/10, 71000 Sarajevo, BiH
Tel.: +387 33 296 501, fax: +387 33 296 504
e-mail: kontakt@ubbih.ba
www.ubbih.ba

Broj 17 / Izlazi tromjesečno

Urednik glasila:

Julijana Mikulić Jurković

Redakcijski kolegij:

Bojan Umičević, Suzana Čerimagić,
Samir Lačević, Mićo Vračar, Dalibor Čubela,
Belma Hadžiomerović

Novinar koordinator:

Duda Adžović

Adresa redakcije:

Kneza Branimira 2b, 88000 Mostar
Tel.: 00 387 36 444 213
Fax: 00 387 36 444 219
E-mail: julijana.mikulicjurkovic@hypo-alpe-adria.com

Naklada: 3000 primjeraka

Grafičko oblikovanje:

SHIFT kreativna agencija, Mostar

Fotografija:

arhiva UBBiH, Marko Mikulić, Jasmin Fazlagić

Tisak:

SUTON d.o.o., Široki Brijeg

Poštovani čitatelji i čitateljice BH.BANKAR-a, s velikim zadovoljstvom pozdravljam vas na uvodnim stranicama još jednog broja našeg časopisa. Tako Vam već na samom početku donosimo vijest o novom predsjedniku Udruženja banaka BiH. Umjesto dosadašnjeg predsjednika Dine Osmanbegovića, člana Uprave Raiffeisen banke, tu funkciju u narednoj godini obavljaće Radovan Bajić, direktor NLB Razvojnog banke. U svojim prvim izjavama Bajić je najavio kako je suradnja i razgovor banaka s državnim institucijama i uspostavljanje dobre suradnje temelj za izgradnju puta izlaska iz krize, i kako ne očekuje dramatične promjene u ovoj godini, već razdoblje stabilizacije, štednje i restrikcija u sklopu ukopne potrošnje u društvu. Bajić ističe i društvenu odgovornost banaka za stanje u državi.

Zbog društvene uloge i odgovornosti banaka utemeljena je nova institucija – Centar za finansijsko i kreditno savjetovanje u Tuzli. Educiran i zaštićen klijent je prema Adnanu Mesiću, direktoru Centra, najbolji klijent. Donosimo Vam razgovor s osobom na čelu nedavno osnovane institucije koja kao medijator upravljanja procesima između finansijskih institucija koje su iscrpile sve dostupne opcije naplaćivanja svojih potraživanja, i građana koji nisu u mogućnosti upravljati svojim dugovima. Potreba za ovakvim centrom pojavila se s rastućim brojem kreditnih zaduženika koji nisu u mogućnosti uredno izmirivati svoje kreditne obaveze, a na inicijativu uposlenika u finansijskim institucijama. Očito je kako kriza koja već dulje vrijeme hara svjetskim tržištem, učinila da građani shvate potrebu za građanskom inicijativom, ali i da kompanije pokažu svoju društvenu odgovornost. Plan je da Centar pruža usluge savjetovanja i edukacije isključivo za fizičke osobe, koje nisu u stanju iznaći pravilan i efektivan način suradnje sa finansijskim institucijama. Sve usluge će biti besplatne, a više pročitajte na našim stranicama.

Tijekom proteklog perioda održalo se nekoliko iznimno važnih sastanaka za finansijsko tržište u BiH. Na XII Skupštini Udruženja banaka BiH usvojen je godišnji plan rada Udruženja i finansijski plan za 2010. godinu. Održan je sastanak s predstavnikom Svjetske banke za obnovu i razvoj na kojem je bilo riječi o finansijskom izvještavanju banaka u svjetlu primjene međunarodnih računovodstvenih standarda. Predstavnici UBBiH, odnosno Komisije za računovodstvo i poreze informirali su o stanju u bosanskohercegovačkom bankarskom sektoru i o uvjetima poslovanja, kao i o aktualnoj problematiki, posebno u oblasti finansijskog izvještavanja. Preciznost, usklađenost i konzistentnost zakonske regulative preduvjet je za jak i stabilan bankarski sektor u BiH, rečeno je na sastanku. Veliko nam je zadovoljstvo što je i naš časopis bio vrlo čitano štivo na tom sastanku, što je zabilježilo budno oko našeg fotografa.

Donosimo vam još jednu od vrlo aktualnih svjetskih tema, o kojoj se u posljednje vrijeme mnogo govori, o sigurnim instrumentima plaćanja. Tu je i izvješće sa seminara održanog u Sarajevu na ovu temu. Ekskluzivno za ovaj broj BH.BANKAR-a članici vodećih finansijskih institucija dali su svoje komentare na očekivanja u ovoj 2010. godini. Za BH.bankar govore direktori Agencije za bankarstvo FBiH Zlatko Barš, Agencije za bankarstvo RS Slavica Injac, Agencije za osiguranje depozita BiH Josip Nevjestić, guverner Centralne banke BiH Kemal Kozarić i ministar financija i trezora BiH Dragan Vrankić. Bankarski

sustav naše zemlje uspio je zadržati ono najvažnije - stabilnost, likvidnost i solventnost, stoga su njihovi pogledi na ovu poslovnu godinu u globalu pozitivni. Osvrćemo se i na sastanak Komisije za pravnu regulativu Udruženja banaka BiH na kojem se raspravljalo o pravilniku za korporativno upravljanje na temelju usklađivanja direktive za zemljama Europske Unije. Donesen je zaključak kako se mora prestati s praksom da članovi Nadzornih odbora kompanija budu samo fiktivni fikusi te kako moraju aktivno nadgledati rad Uprave korporacija koje su od državne važnosti. U suprotnom možemo imati iskustva kojih smo svjedoci upravo u nama susjednoj zemlji. Zaključak: unutar višećelovog dioničkog društva zastupati interesi svih, a ne samo jednog dioničara.

U organizaciji Evropske banke za obnovu i razvoj (EBRD), u Beogradu je 9. i 10. prosinca 2009. godine upriličen sastanak na temu „Korporativno upravljanje u bankarstvu“, kojem su prisustvovali predstavnici centralnih banaka, supervizora i udruženja banaka iz Albanije, Bugarske, Rumunije, Hrvatske, Makedonije, Crne Gore, Srbije i BiH, kao i predstavnici EBRD-a, International Finance Corporation (IFC), zatim Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) i EMEA (Europe, the Middle East, and Africa) Corporate Governance Consulting. Delegaciju naše zemlje činili su predstavnici Centralne banke BiH (CBBiH), entitetskih agencija za bankarstvo, EBRD-a Sarajevo, Udruženja banaka BiH (UBBiH), te predstavnik Nove banke Banja Luka. Zaključke sa sastanka te razmjene mišljenja možete pronaći na našim stranicama.

Nastavlja se i niz članaka na temu o sprečavanju pranja novca te se još jednom apelira na edukaciju djelatnika u bankarskom sektoru koji žele biti uključeni u kreiranje novog zakona o suzbijanju pranja novca.

Smatram kako će i ovaj broj biti odlično štivo za informiranje o najvažnijem presjeku tema u protekla tri mjeseca te da ćemo zajedno, prevazići krizu.

Do sljedećeg broja,
Julijana Mikulić Jurković
Julijana Mikulić Jurković

ČLANICE UDRUŽENJA BANAKA BOSNE I HERCEGOVINE

BALKAN INVESTMENT BANKA A.D.

Bana Miloslavljevića 8, 78000 Banja Luka, BiH
Tel: +387 51 245 111 Fax: +387 51 245 145

BOBAR BANKA A.D.

Njegoševa 1, 76000 Bijeljina, BiH
Tel: +387 55 211 551, 207 739
Fax: +387 55 207 759

BOR BANKA

Obala Kulina Bana 18, 71000 Sarajevo, BiH
Tel: +387 33 213 317 Fax: +387 33 278 550

BOSNA BANK INTERNATIONAL

Trg djece Sarajeva bb, 71000 Sarajevo, BiH
Tel: +387 33 275 130 Fax: +387 33 203 122

FIMA BANKA DD

Kolodvorska 5, 71000 Sarajevo, BiH
Tel: +387 33 720 070 Fax: +387 33 720 100

HYPO-ALPE-ADRIA BANK

Kneza Branimira 2b, 88000 Mostar, BiH
Tel: +387 36 444 444 Fax: +387 36 444 400

HYPO-ALPE-ADRIA BANK A.D.

Aleja S. Save 13, 78000 Banja Luka, BiH
Tel: +387 51 336 731, 336 500
Fax: +387 51 336 730

IEFK BANKA A.D.

Vase Pelagića 11a, 78000 Banja Luka, BiH
Tel: +387 51 221 400, Fax: +387 51 231 432

INTESA SANPAOLO BANKA BIH

Obala Kulina Bana 9a, 71000 Sarajevo, BiH
Tel: +387 33 497 555 Fax: +387 33 497 572

INVESTICIONO-KOMERCIJALNA BANKA

Trg BiH 1, 72000 Zenica, BiH
Tel: +387 32 448 400, 448 448
Fax: +387 32 245 656

KOMERCIJALNA BANKA A.D.

Veselina Masleše 6, 78000 Banja Luka, BiH
Tel: +387 51 244-700, Fax: +387 51 244 710

KOMERCIJALNO-INVESTICIONA BANKA

Ibrahima Mržljaka 3,
77230 Velika Kladuša, BiH
Tel: +387 37 771 253 Fax: +387 37 772 416

NOVA BANKA A.D.

Jovan Dučića 17, 76000 Bijeljina, BiH
Tel: +387 55 230 300, 230 301
Fax: +387 55 201 410

NLB RAZVOJNA BANKA BANJA LUKA

Milana Tepića 4, 78000 Banja Luka, BiH
Tel: +387 51 221 620 Fax: +387 51 221 623

NLB TUZLANSKA BANKA TUZLA

M.Tita 34, 75000 Tuzla, BiH
Tel: +387 35 259 252 Fax: +387 35 251 414

PROCREDIT BANK D.D.

Emerika Bluma 8, 71000 Sarajevo, BiH
Tel: +387 33 250 950 Fax: +387 33 250 971

PAVLOVIĆ INTERNATIONAL BANKA A.D.

Slobomir, Karadžićeva 1, 76000 Bijeljina, BiH
Tel: +387 55 232 300 Fax: +387 55 232 301

POŠTANSKA BANKA

Branilaca Sarajeva 20/9, 71000 Sarajevo, BiH
Tel: +387 33 212 993 Fax: +387 33 210 007

PRIVREDNA BANKA

Alipašina 6, 71000 Sarajevo, BiH
Tel: +387 33 277 706 Fax: +387 33 664 175

RAIFFEISEN BANK BH

Danijela Ozme 3, 71000 Sarajevo, BiH
Tel: +387 33 287 101 Fax: +387 33 213 851

RAZVOJNA BANKA FEDERACIJE BIH

Igmanska 1, 71000 Sarajevo, BiH
Tel: +387 33 660 127 Fax: +387 33 277 986

SPARKASSE BANK D.D.

Trampina 12/VI, 71000 Sarajevo, BiH
Tel: +387 (0) 28 03 00, Fax: +387 (0) 28 02 31

TURKISH ZIRAAT BANK BOSNIA

Dženetića Čikma 2, 71000 Sarajevo, BiH
Tel: +387 33 564 100, Fax: +387 33 564 101

UNION BANKA

Dubrovačka 6, 71000 Sarajevo, BiH
Tel: +387 33 664 472, 664 470
Fax: +387 33 201 571

UNICREDIT BANK A.D. BANJA LUKA

Marije Bursać 7, 78000 Banja Luka, BiH
Tel: +387 51 243 201 Fax: +387 51 212 830

UNICREDIT BANKA

Kardinala Stepinca bb, 88000 Mostar, BiH
Tel: +387 36 312 123 Fax: +387 36 312 129

VAKUFСКА BANKA

Maršala Tita 13, 71000 Sarajevo, BiH
Tel: +387 33 280 102 Fax: +387 33 663 399

VOLSKBANK BH

Fra Andela Zvizdovića 1, 71000 Sarajevo, BiH
Tel: +387 33 295 616 Fax: +387 33 263 832

VOLSKBANK A.D. BANJA LUKA

Jevrejska bb/II, 78000 Banja Luka, BiH
Tel: +387 51 241 101 Fax: +387 33 215 771

**Sjednica Upravnog odbora
Udruženja banaka BiH****Radovan Bajić
novi
predsjednik**

Na XI sjednici Upravnog odbora Udruženja banaka BiH (UBBiH) izabran je novi predsjednik te asocijacije. U skladu sa načinom rada Upravnog odbora UBBiH, umjesto dosadašnjeg predsjednika Dine Osmanbegovića, člana Uprave Raiffeisen banke, tu funkciju u narednoj godini obavljaće Radovan Bajić, direktor NLB Razvojne banke. Zahvaljujući se na ukazanom povjerenju, on je kazao da se trenutno loše prilike mogu prevazići dobrom saradnjom i razgovorom unutar bankarskog sektora BiH, ali i unapređenjem saradnje sa regulatorima i nadležnim institucijama u našoj državi.

- U proteklom periodu pokazalo se da je bankarska industrija stabilna i da je naš sektor jedan od najuređenijih, te da igra veću važnu ulogu u društvu. Očekujemo da neće biti dramatičnih promjena kao što je bilo krajem prošle godine, odnosno u ovoj godini i da se sada ulazi u jedan mirniji period koji, ustvari, znači period stabilizacije, štednje i restrikcija u sklopu ukupne potrošnje u društvu. Mi imamo i društvenu odgovornost da uradimo sve što je u našoj moći da se održi stabilna kreditna politika - rekao je novi predsjednik UBBiH, Radovan Bajić.

Inače, na sjednici je usvojena informacija o aktivnostima UBBiH između dvije sjednice Upravnog odbora, zatim predlog Plana poslovanja Udruženja za ovu godinu, te razmatrani Pismo namjere sa USAID PARE i rezime sa sastanka u Evropskoj bankarskoj federaciji (EBF), održan početkom decembra.

**Jačanje
komunikacije sa EBF**

Na XII Skupštini Udruženja banaka BiH (UBBiH), koja je održana 16. decembra usvojen je godišnji plan rada Udruženja i finansijski plan za 2010. godinu. Skupština je prihvatila Plan aktivnosti, u cijelosti usvojila godišnji Plan rada kako je to, inače predloženo u dostavljenim materijalima. U odnosu na dostavljeni materijal koji se tiče finansijskog plana za 2010. godinu, usvojen je prijedlog Upravnog odbora (UO) da se ukupni troškovi Udruženja umanje za 50.000 KM, od čega se 40.000 KM odnosi na Bankarske susrete, a 10.000 KM na ostale stavke.

Donijet je i zaključak da se prilikom usvajanja obračuna za 2009. godinu ukupne uštede usmjere za korekciju, umanjene osnove za finansiranje u 2010. godini. Ocijenjeno je da je restriktivno ponašanje UBBiH, koje ne bi trebalo bitno da se odrazi na obim i kvalitet njegovog rada, u skladu sa stanjem u bh. bankarstvu i ekonomiji uzrokovanim globalnom finansijskom krizom.

U nastavku sjednice ukazano je na suštinu razmijene Pisma namjere između USAID PARE i UBBiH. Predsjednik UBBiH Dino

Osmanbegović kazao je da to partnerstvo osigurava da Udruženje banaka ravnopravno učestvuje u izgradnji bankarskog sistema i kreiranju zakonskih akata.

Razmatrajući informaciju sa sastanka u Evropskoj bankarskoj federaciji (EBF), kojem su prisustvovali i predstavnici UBBiH, Osmanbegović je kazao da je naše Udruženje jedno od petnaest pridruženih članova te asocijacije i da sa 46 zemalja članica ima jaku komunikaciju, što našoj manje snažnoj bankarskoj industriji, daje podstrek za rad.

Bilo je riječi i o mogućoj finansijskoj podršci EFB, kroz realizaciju Programa za civilna društva zapadnog Balkana i Turske. Riječ je o pet miliona eura grant sredstava namjenjenih za jačanje uloge civilnih društava.

Ta podrška bi, naglasio je Osmanbegović, bila poželjna, jer je UBBiH asocijacija privatnog kapitala koja je samofinansirajuća i nezavisna.

Skupština je podržala izbor Radovana Bajića, direktora NLB Razvojne banke za novog predsjednika UBBiH.

Bilo je riječi i o mogućoj finansijskoj podršci EFB, kroz realizaciju Programa za civilna društva zapadnog Balkana i Turske. Riječ je o pet miliona eura grant sredstava namjenjenih za jačanje uloge civilnih društava.

Afirmisati zajedničke interese banaka

Udruženje banaka BiH je značano doprinjelo poboljšanju imidža bankarskog sektora u BiH, unaprjeđenju nekih zakonskih i podzakonskih rješenja, koja su nam predstavljala problem u poslovanju. To je, uostalom i naša osnovna funkcija, da bankarske interese artikulišemo kao zajedničke i da ih ostvarujemo na najefikasniji način

Razgovarala: Duda ADŽOVIĆ

Svaki oblik javnog djelovanja, posebno djelovanja banaka, podrazumijeva da ono bude usklađeno sa opštim principima poslovanja u jednoj državi. Sasvim je razumljivo da svako ima konkurenciju, ali isto tako i konkurenti treba da posluju pod istim uslovima, zahvaljujući zakonskim rješenjima i okviru koji obezbjeđuje država, kazao je u intervjuu za „BH Bankar“ novoimenovani predsjednik Udruženja banaka Bosne i Hercegovine (UBBiH) Radovan Bajić.

- Udruženje banaka Bosne i Hercegovine, predstavlja jedno odgovorno udruženje koje je ozbiljan sagovornik za banke, državu i regulatorne organe. Za nekoliko godina postojanja Udruženje se afirmisalo kao veoma stručna organizacija koja djeluje na prostoru cijele države, i koje svojim mjerama bitno utiče na poslovanje banaka.

Usklađivanje poslovnih politika

Kako ocjenjujete rad UBBiH?

Bajić: Vrlo pozitivnim. Svaki susret koji smo imali unutar Udruženja, Radne grupe, seminari, stručne rasprave ili sportski susreti bili su od velike koristi. Smatram da takvo mišljenje dijele i ostale kolege. Udruženje je steklo jednu zavidnu i nezavisnu poziciju, djeluje samostalno i maksimalno pokušava da uskladi zajedničke interese svih banaka. Interesi članica se na ovaj način najbolje ispoljavaju, jer se izjednačavaju pojedinačni interesi koji se onda uklapaju u opšte. UBBiH je značano doprinjelo poboljšanju imidža bankarskog sektora i unaprjeđenju nekih zakonskih i podzakonskih rješenja, koji su predstavljali problem u poslovanju. To je, uostalom, i naša osnov-

na funkcija, bankarske interese artikulisati kao zajedničke i ostvariti ih na najefikasniji način.

Kakvi su odnosi između banaka i koja je uloga Udruženja u jačanju tih odnosa?

Bajić: Činjenica da su sve banke članice Udruženja, na najbolji način pokazuje njegov značaj. Svi smo prepoznali mogućnost da kroz takvo udruženje ispoljavamo naše pojedinačne interese i da ih ostvarujemo. Upućujemo primjedbe, sugestije i zahtjeve regulatornim organima, doprinosimo boljem međusobnom informisanju i jed-

nostavnijem pronalaženju puteva do najkvalitetnijih rješenja za pravljenje poslovnih politika banaka. Iako svaka banka pojedinačno ima svoju politiku, međusobnom razmjenom mišljenja, kroz rad različitih stručnih komisija Udruženja, dolazimo do usklađivanja politika na sličnim osnovama, kako bismo bitno uticali i na ocjene regulatornih organa koje verifikuju rad banaka.

Ne postoje bitne razlike ili problemi, da neka članica npr. ima odstupanja od propisanih normi i prakse, što se, uostalom, i potvrdilo kroz ovih nekoliko godina rada Udruženja.

Radovan Bajić

Koje je trenutno stanje u bankarskom sektoru? Nakon sumiranja pokazatelja, kakve rezultate treba očekivati za 2009. godinu? Šta je to što, možda zabrinjava?

Bajić: Ne raspoložemo sa konkretnim podacima o ostvarenim poslovnim rezultatima za prošlu godinu, ali možemo da kažemo da postoje neki elementi koji su malo zabrinjavajući u odnosu na nekoliko prethodnih godina. Tu najprije mislim na porast nenaplaćenih kredita, na stagnaciju ukupnog rasta bankarskog sektora, depozita i kredita, kao i na odsustvo kvalitetnih projekata. To je posljedica opšte zabrinutosti i krize u realnom sektoru, zbog posljedica svjetske ekonomske krize. Bankarski sektor u BiH može biti zadovoljan. U prošloj godini ostvarili smo poslovanje na nivou koji je omogućio stabilnost i zadovoljavamo zahtjeve naših komitenata. Poslovanje nije bilo ugroženo zbog nelikvidnosti ili problema unutar samog bankarskog sektora. Činjenica da su neke banke negativno poslovale nije uticala na njihove redovne djelatnosti, nego je takvo poslovanje stvar tekuće godine i nema nikakvih posebnih uticaja na postojeću stabilnost bankarskog sektora u cijelini. To su manji gubici koji se mogu pokriti iz rezervi kapitala kojima banke raspolažu.

Ubrzati strategiju razvoja

Bankari neprekidno ističu da u prevazilaženju postojećeg nepovoljnog ekonomskog stanja treba mnogo više od doprinosa samih banaka, odnosno da država treba svojim reformama da obezbijedi povoljan ambijent za život i privredivanje. Koji su to potezi koje država treba da povuče, a što bi za posljedicu imalo i bolje okolnosti za rad banaka?

Bajić: Najčešće se žalimo na neuređen pravni sistem, bolje reći na sporost pravnog sistema. Stalno ističemo da bi trebalo raditi sve da ovo zaista bude zemlja u kojoj je dominantna uloga povjerilaca, a ne dužnika. To je težak posao i on ne može da se odvoji od političkog i ekonomskog stanja u zemlji. Mala smo država sa nerazvijenom ekonomijom i moramo napraviti nešto ubrzano i drugačije od ostalih zemalja ukoliko želimo da ih stignemo u razvoju. Promjene u BiH ne mogu biti „prepisivanje“ promjena koje se dešavaju u razvijenijim zemljama,

Banke posluju u zakonskim okvirima koji su slični onima u susjednim zemljama i predstavljaju relativno moderna rješenja i tu nema velikih odstupanja. Zakoni o bankama nam daju normalne okvire za poslovanje i to je kompatibilno sa drugim zemljama.

nego se mora naći model koji bi značio neku pogodnost, imajući u vidu da je naša ekonomija uništena u ratu i sporo se oporavlja. Postoje elementi nestabilnosti zbog činjenice da sve to utiče na kreditni rejting BiH.

Za banke bi bilo najvažnije poboljšanje opšteg stanja u društvu, političkog i pravnog okvira u kojem ćemo poslovati. Banke posluju u zakonskim okvirima koji su slični onima u susjednim zemljama i predstavljaju relativno moderna rješenja i tu nema velikih odstupanja. Zakoni o bankama nam daju normalne okvire za poslovanje i to je kompatibilno sa drugim zemljama.

Država bi trebalo da napravi korak naprijed u strategiji razvoja. Smatram da je potrebno novo zaduženje što bi omogućilo otvaranje javnih radova, razvoj infrastrukture i komunikacije, u cilju poboljšanja opšteg ambijenta za razvoj. To bi bilo dovoljno da važne finansijske institucije, kao što su banke, uz uređeniji i širi prostor za djelovanje sa većim stepenom sigurnosti više doprinose razvoju kao i da neki od velikih učesnika na bh. finansijskom tržištu, ne razmišljaju o eventualnom povlačenju iz BiH.

Nadavno je između UBBiH i USAID-a razmijenjeno Pismo namjere kojim USAID daje podršku Udruženju banaka kao budućem partneru u pregovorima sa svim nivoima vlasti u BiH o reformi ekonomskog okruženja i privrede BiH u cjelini, radi uspostavljanja što boljeg ambijenta za poslovanje bankarskog

sektora. U kolikoj mjeri će to unaprijediti dijalog bankarskog sektora sa nadležnim institucijama, koji, bar kada je riječ o kreiranju i donošenju zakona, nije baš na zavidnom nivou?

Bajić: To je naša osnovna primjedba zakonodavcu, Banke kao ozbiljni partneri preko svog Udruženja učestvuju u kreiranju zakonskih rješenja, a ne samo da su aktivni u provođenju, što se, naravno, podrazumijeva. Izuzetno mi je drago što su to predstavnici USAID-a prepoznali i kroz razmjenu Pisma namjere, praktično dali podršku našem postojanju i organizovanju, te podigli značaj Udruženja i podstakli druge relevantne faktore u BiH da na sličan način na njega gledaju. Očekujem da će to doprinjeti našoj afirmaciji i da ćemo ubuduće biti aktivniji u razgovorima sa predlagačima zakonskih rješenja, sa resornim ministarstvima i sa agencijama za bankarstvo, kako bi sva rješenja koja se donose iz domena finansijskog poslovanja poboljšala stanje i bila od interesa za razvoj finansijskog i ekonomskog sektora BiH. Takva podrška nam je svakako dobrodošla.

Prošla godina je bila teška za bankarski sektor u BiH. Obilježile su je veliki pritisci na banke i očekivanja da one treba da riješe probleme. Proteklu, 2009. godinu bankari će pamtiti po neprimjerenim kampanjama za snižavanje kamatnih stopa, koje su za posljedicu imale sudske sporove, a cjelokupnu nepovoljnu situaciju su dodatno intenzivirali pojedini mediji. Imajući to vidu, kako bi banke trebalo da djeluju u narednom periodu u cilju očuvanja povjerenja, tj. jačanja međusobnog povjerenja u odnosu banka-klijent, zatim većeg kreditiranja, te da da ova godina ne bude poput prošle?

Bajić: Banke treba i dalje da rade kao što su i radile, uz maksimalno poštovanje zakonskih rješenja i uz koordinaciju djelovanja preko Udruženja banaka za one segmente poslovanja za koje nisu sigurne da su dobro postavljeni, kao što je bio slučaj sa Zakonom o sprječavanju pranja novca i finansiranju terorizma, Zakonom o zaštiti potrošača. Ne želim da kažem da nije bilo pojedinačnih slučajeva nepoštovanja ili nerazumjevanja, ali to svakako nije bio osnov za stvaranje neke opšte slike da su banke izvan zakona i da mogu da rade ne poštujući zakonske propise. Trudićemo se

▶ da izbjegnemo odnose nerazumijevanja i svojim radom doprinosićemo tome da novinari i svi drugi koji prate rad banaka imaju potpunu informaciju o našem radu.

Banke su javne institucije i imaju obavezu da sve promjene koje su od značaja za komitente i društvo saopštavaju. Što se toga tiče, mislim da su banke bile vrlo aktivne u izvještavanju kao i samo Udruženje banaka. Nastojaćemo održati postojeći visok stepen međusobne saradnje i razumijevanja, u cilju finansijske stabilnosti bankarskog sektora i države BiH.

Manje kreditnih zahtjeva

Kakvu kamatnu politiku možemo očekivati u ovoj godini? Koliko to zavisi od samih banaka, imajući u obzir činjenicu da euribor više nije relevantan faktor za određivanje visine kamata, jer su banke, uglavnom, okrenute domaćim izvorima finansiranja koji su skupi, a ne treba zanemariti i druge činioce, posebno faktor političkog rizika zemlje, ali i ukupne vanjske tržišne uslove?

Bajić: Svi znamo da mi nemamo dovoljno sredstava za investicije. Siromašna smo zemlja i privredni subjekti nemaju dovoljno novčanih sredstava, koja bi onda kao štednja predstavljala izvor za investicije. I pored činjenice da smo u takvom stanju, možemo biti relativno zadovoljni zbog vrlo visokog nivoa štednje građana u bankama. Međutim, to je nedovoljno. BiH treba mnogo više sredstava, mnogo više investicija nego što je nivo štednje i akumulacije kojom ona raspolaže. Zato je neophodno da se država i banke, zadužuju u inostranstvu. Danas kada euribor nije referentna kamatna stopa i kada država ima nizak kreditni rejting za zaduživanje u inostranstvu, plaća se visoka cijena, kroz kamatnu stopu i povećane naknade. Naravno, tako visoke kamatne stope banke, prenose na aktivne kamatne stope koje se obračunavaju komitentima.

I pored toga, banke će sigurno u ovoj godini imati nižu kamatnu maržu. Zbog porasta cijene kapitala u inostranstvu ne očekujem porast kamatnih stopa u BiH, ali isto tako ne očekujem ni mnogo velikih kre-

Banke će sigurno u ovoj godini imati nižu kamatnu maržu. Zbog porasta cijene kapitala u inostranstvu ne očekujem porast kamatnih stopa u BiH, ali isto tako ne očekujem ni mnogo velikih kreditnih zahtjeva. Ljudi su vrlo skeptični, oprezni i sada sa mnogo više pažnje razmatraju svoje kreditne prijedloge i investicione projekte i mnogo je manje zahtjeva za kredite nego što je potrebno za oporavak i razvoj zemlje.

ditnih zahtjeva. Ljudi su vrlo skeptični, oprezni i sada sa mnogo više pažnje razmatraju svoje kreditne prijedloge i investicione projekte i mnogo je manje zahtjeva za kredite nego što je potrebno za oporavak i razvoj zemlje. Teško je prepoznati pravi proizvod, ili uslugu koju možemo podržati na ovom tržištu. Zato je obim kreditnih zahtjeva niži nego što je bio predhodnih godina.

Imajući u vidu i činjenice da ovdje postoji veliki broj banaka koje na relativno brz način mogu doći do kreditnih sredstava iz inostranstva, i njihovu konkurenciju, onda nije realno očekivati da će kamatne stope rasti. Mi smo kao bankarski sektor spremni da podnesemo dio tereta, kao cijenu za što brži oporavak i izlazak iz krize. Ovo je izborna godina ali vjerujem da će doći do stabilizacije stanja i da neće biti negativna stopa ekonomskog rasta, kao što je bilo lani.

UBBiH je prošle godine postalo pridruženi član Evropske bankarske federacije (EFB). Šta za Udruženje znači to članstvo?

Bajić: Iz istih razloga iz kojih imamo UBBiH, formirana je i EBF, a to za nas znači priznanje, i mogućnost za razmjenu iskustava sa najrazvijenijim udruženjima i najrazvijenijim asocijacijama u Evropi. Od EFB možemo dobiti podatke, razmjenjivati metodologiju rada i naučiti mnogo toga,

Mislim da smo već afirmisani kao asocijacija koja je od opšteg društvenog interesa i interesa za svaku banku pojedinačno. Naši ukupni troškovi nisu veliki, ali pokušaćemo da ih smanjimo kako bi doprinjeli smanjenju ukupnih troškova u bankama u procesu stabilizacije.

Zato sa zadovoljstvom organizujemo i čekamo te susrete.

Koji su prioriteti UBBiH u ovoj godini?

Bajić: Treba da nastavimo započeti proces identifikacije i poboljšanja imidža Udruženja i banaka u cjelini. Ne mislim da je imidž bankarskog sektora loš. Naprotiv, sasvim je zadovoljavajući i pored problema koje smo imali, naročito u prošloj godini. Ti problemi nisu bitno uticali na banke i mislim da većina građana ima pozitivan stav prema bankama, što se najbolje vidi kroz stalno povećanje štednje, broja komitenta i servisa koje banke pružaju građanima. Uvijek će biti komitenta i banaka. To je proces koji se ne zaustavlja. Zato je jako važno da to povjerenje bude na visokom nivou. Banke počivaju na povjerenju, a u proteklih deset godina su pokazale da praktično nisu imale većih problema niti im je bila ugrožena stabilnost.

Obezbjedeno je to između ostalog kroz dobru superviziju banaka organizovanu u entitetskim agencijama za bankarstvo, stabilnost monetarnog sistema i dobru organizaciju CBBiH i organizovanje agencije za osiguranje depozita.

Naš status je sasvim zadovoljavajući. Zalažemo se za afirmaciju Udruženja, kroz njega se ispoljavaju zajednički interesi, a banke imaju mnogo toga što treba zajedno da ostvaruju i predstavljaju.

Bilo koji problem pojedinačne banke može imati uticaj i na ukupni bankarski sektor. Isto tako pojedinačni problem ne može da naruši opštu stabilnost, niti realno može da naruši stabilnost banaka u BiH.

Mi ćemo raditi na afirmaciji provođenja i primjene Zakona o bankama, i u Republici Srpskoj (RS) i Federaciji BiH (FBiH),

Biografija Radovana Bajića

Radovan Bajić je rođen 1957. godine u Kotor Varoši. Srednju školu završio je u Banja Luci.

Diplomirao je na Ekonomskom fakultetu u Beogradu 1980. godine. Od tada do 1996. radio je kao srednjoškolski profesor, bio direktor OUR-a „Elektro pokretači“ Banja Luka, direktor preduzeća „Elektromehanika“, zatim sekretar za privredu i podpredsjednik Izvršnog odbora Opštine Banja Luka. Bajić je 1996. godine imenovan za direktora Filijale Vojvođanske banke a.d. Novi Sad u Banja Luci, a 1998. za direktora VB banke a.d. Banja Luka, koja je od 2001. godine poslovala pod imenom LHB banka a.d. Banja Luka i bila članica LHB Internationale Handelsbank AG Frankfurt, čiji je većinski vlasnik Nova Ljubljanska banka d.d. Ljubljana.

LHB banka a.d. Banja Luka 2006. godine pripojena je Razvojna banka jugoistočne Evrope a.d. Banja Luka i promijenjen naziv u NLB Razvojna banka a.d. Banja Luka. Tada je za direktora banke i predsjednika Uprave ponovno imenovan Radovan Bajić.

Za ostvarene rezultate i lični doprinos razvoju banke dobijao je i javna priznanja od Uprave Nove Ljubljanske banke d.d. Ljubljana, Agencije za bankarstvo Republike Srpske (ABRS), Privredne komore Republike Srpske, Svjetske banke...

Oženjen je i ima troje djece.

sarađivaćemo u primjeni Zakona o spriječavanju pranja novca i borbi protiv terorizma, na čemu smo i do sada najviše radili, obezbijedićemo aktivniju ulogu u pripremi novih predloga za zakonska rješenja. Bilo bi dobro i za predlagače i za kasniju primjenu u praksi da se prilikom kreiranja novih zakonskih prijedloga, ipak konsultuje jedna ovakva stručna asocijacija, kao što je Udruženje banaka.

Mislim da smo već afirmisani kao asocijacija koja je od opšteg društvenog interesa i interesa za svaku banku pojedinačno. Naši ukupni troškovi nisu veliki, ali pokušaćemo da ih smanjimo kako bi doprinjeli smanjenju ukupnih troškova u bankama u procesu stabilizacije.

Precizni i konzistentni zakoni preduslov bankarske stabilnosti

Cilj je da se klijenti, građani i pravna lica što više stave u fokus pozitivnih bankarskih praksi. Banke su spremne da prihvate tu obavezu i odgovornost i daju svoj doprinos u prevazilaženju postojećeg stanja

„Finansijska kriza - godinu poslije, stanje, poruke i pouke“ bila je tema sastanka na Vlašiću, koji je održan krajem novembra u okviru godišnjeg redovnog okupljanja predstavnika bh. banaka i nadležnih državnih institucija. Skupu, koji je organiziralo Udruženje banaka BiH (UBBiH), prisustvovali su direktori banaka u našoj zemlji, guverner i viceguverner Centralne banke BiH, zatim direktor Agencije za osiguranje depozita BiH, predstavnici državnog i entitetskih ministarstava finansija, direktori sa saradnicima entitetskih agencija za bankarstvo, te predstavnici USAID PARE projekta.

Na sastanku je bilo riječi o stanju u bankarskom sektoru BiH, njegovoj ulozi u funkciji finansijske stabilnosti, projektovanim zakonskim rješenjima u oblasti osiguranja depozita, kao i o daljem ponašanju banaka i regulatora u cilju što djelotvornijeg rada cjelokupnog bankarskog sektora u našoj državi.

Naročito je apostrofirana problematika primjene državnog Zakona o zaštiti potrošača putem entitetskih institucija, zatim relaksacije propisa iz oblasti kreditiranja pravnih lica u svjetlu ekonomske krize, te zahtjeva za unapređenje procesa prinudne naplate. Preciznost, usklađenost i konzistentnost zakonske regulative preduslov je za jak i stabilan bankarski sektor u BiH, rečeno je na sastanku.

Održati finansijsku stabilnost

Predsjednik UBBiH Dino Osmanbegović kazao je da se u bankarskoj industriji prvi put bilježi negativan rast, značajno ograničenje investicija, pad vanjskotrgovinske

razmjene, i na uvoznoj i izvoznoj strani, zatim pad cijena i obima trgovine nekretnina, porast marži kod ino zaduženja, reducirani priliv svježeg kapitala po kreditnim linijama, direktnim stranim investicijama, te doznaka dijaspore.

Prema njegovim riječima, evidentan je oprez svih banaka, što je rezultiralo naglašenom likvidnošću, stepen povrata kredita je još uvijek zadovoljavajući, ali ako se nastave negativne tendencije može doći do njegovog ugrožavanja, te evidentna ugroženost profitabilnosti.

Vješto „foto oko“ našeg saradnika Slobodana Samardžića Sama zabilježilo je detalj pred sastanak na Vlašiću, list „BH Bankar“ u rukama bankara, najmjerodavnijih kritičara rada naše redakcije. Učesnici skupa, predstavnici banaka i finansijskih institucija u našoj zemlji imali su priliku da se, čitajući „BH Bankar“, informišu o aktivnostima Udruženja banaka BiH i njegovih organa i komisija

Lani su porasla novčana sredstva banaka, ali sa aspekta profitabilnosti ona su neprofitabilno korišćena, što je uslovalo za ostatak u obimu prihoda.

Prema iznesenim statističkim pokazateljima, udio bankarske u ukupnoj finansijskoj industriji je 80 posto, što je više nego u okruženju. Iznos novčanih sredstava banaka u BiH na kraju septembra prošle godine bio je preko 6.271 milijardi KM, kredita 13.607 milijardi, a depozita nešto više od 15.121 milijardi KM. Ukupni kapital banaka bio je iznad 2.213 milijardi i ukupni prihodi 1.261.621 milijardi KM. Dobit banaka u 2008. godini bila je 82,9 miliona KM.

Osmanbegović je istakao da tadašnji trend rasta kamatnih stopa nije bio dramatično negativan kako se prezentiralo. Prosječna aktivna kamatna stopa na kratkoročne kredite za preduzeća prošle godine u BiH je bila najniža u Regionu, 6,98 posto, dok je u isto vrijeme u Hrvatskoj iznosila 10,07, Srbiji 18,11, a u Makedoniji 9,68 procenata.

Na kraju devetog mjeseca prošle godine ta kamatna stopa je u nas bila 8,28, na dugoročne kredite preduzeća 7,87, na depozite po viđenju 0,30, te dugoročne depozite 4,09 posto.

Kao moguće mjere za poboljšanje stanja navedeno je iniciranje novog ciklusa kreditiranja, prvenstveno privrede kroz konsolidaciju i reprogramiranje, zatim finansiranje novih poslovnih ciklusa i ciljanih investicija, nova kultura potrošačkog kreditiranja, naglasak na zaštiti potrošača, namjensko kreditiranje, kao i reafirmacija štednje.

Guverner Centralne banke BiH (CBBiH) Kemal Kozarić govorio je o bankarski sektoru u našoj državi u funkciji finansijske stabilnosti. On je rekao da je jako važno da se svi uključe u izgradnju sistema finansijske stabilnosti i da je u BiH, odlukom Fiskalnog vijeća, formiran Komitet za finansijsku stabilnost na čijem je čelu guverner CBBiH, dok su članovi ministar finansija i trezora, entitetski ministri finansija, direktor Agencije za osiguranje depozita i direktori agencija za bankarstvo.

Kozarić je kazao da su ključna pitanja za BiH kako male ekonomije mogu da se brane od eksternih šokova, kako fiskalne vlasti da odgovore na ekonomsku krizu, monetarne vlasti da održe likvidnost i finansijsku stabilnost, zatim ponašanje komercijalnih banaka u vremenu krize, Bečka inicijativa

6+3, kojom banke majke garantiraju bankama u BiH isti nivo dokapitalizacije, te uticaj krize na klijente i kompanije.

Konstatovao je da je kapitalizacija u bankarskom sektoru dobra u odnosu na kapitalizaciju kod banaka u EU, međutim profitabilnost je znatno umanjena, 42 posto na kraju drugog prošlogodišnjeg kvartala u odnosu na isti period 2008. godine. Kreditne aktivnosti su se sa godišnjih 28 posto gotovo spustile na nulu.

Kozarić je naglasio da su komercijalne banke restriktivnije, ali je utisak da i klijenti čekaju neko bolje vrijeme za zaduživanje, da je određeno povećanje kamatne stope, kako na nove, tako i na kredite u otplati sa promjenjivom kamatnom stopom, dovelo do blagog povećanja stope nenaplativnosti kredita, kao i da su loše ekonomsko-socijalne prilike uzrokovale porast nekvalitetnih kredita.

Smanjiti rizike

Na kraju 2008. godine 95 posto ukupne aktive banaka i 88,4 procenta prosječnog dioničkog kapitala bilo je skoncentrisano u bankama s većinskim stranim vlasništvom, što je, rekao je guverner, za nas potencijalni rizik, jer se strateške odluke donose van domašaja monetarne vlasti BiH. Do oktobra prošle godine, devet banaka je iskazalo gubitke, što im je onemogućilo članstvo u Agenciji za osiguranje depozita BiH.

Osvrćući se na rezultate bankarskog sektora na stres testove, Kozarić je kazao da da ne postoji rizik u slučaju šokova iz tz. blagog scenarija, odnosno da je vjerovatnoća dešavanja ekstremnog scenarija veoma mala.

Prema njegovom mišljenju, ubuduće bi se trebalo raditi na smanjenju potencijalnih rizika, održavanju finansijske stabilnosti, razvijati svijest da ta stabilnost nije samo odgovornost CBBiH nego i svih aktera finansijskog tržišta i Vladinih politika, zatim razvijati nadzor svih segmenata finansijskog sektora, unaprijediti prekograničnu superviziju, nastaviti sa reformom oblasti socijalnog i penzijskog osiguranja, kao i sa privatizacijom, pospiješiti privlačenje direktnih stranih ulaganja, te dugoročno stvarati političku stabilnost. Predlažen je međusektorski sastanak svih institucija finansijskog tržišta.

Dragan Kovačević, predstavnik Ministarstva finansija i trezora BiH, pomenuo

je uslovljavanje visine kamata na depozite javnih preduzeća i njihov uticaj na aktivne kamatne stope. Također je rečeno da to ministarstvo radi na pribavljanju svježeg kapitala kroz aranžmane sa Svjetskom bankom i Evropskom centralnom bankom, naročito kroz djelovanje banaka majki koje imaju svoje banke u BiH, ali i na povećanju iznosa osiguranog depozita. Prijedlog je u skupštinskoj proceduri. Ministarstvo finansija i trezora BiH involvirano je u pregovore sa MMF-om, a ključni segment u tim pregovorima su naknade za nosice ratnih odlikovanja i invalide rata.

Direktor Agencije za osiguranje depozita u BiH Josip Nevjestić istakao je da je Upravni odbor agencije nadležnost za donošenje limita osiguranja prenio na sebe da bi se u budućnosti izbjeglo proceduralno čekanje kod povećanja iznosa osiguranog depozita. U prošloj godini vraćeno je oko 50 posto povučениh depozita s kraja 2008.

Nevjestić je kazao da zakonskim izmjenama i banke koje imaju više od deset posto državnog vlasništva mogu ući u program osiguranja depozita, a iz programa osiguranja su u korist fizičkih, isključena pravna lica.

Snježana Rudić Predstavnik Ministarstva finansija RS rekla je da je Vlada početkom prošle godine usvojila set mjera na prevazilaženju uticaja krize i najveći dio je realiziran. Ona je kazala da su se mjera za privredu sporije primjenjivale, što treba ažurirati i reaktivirati, da je evidentan nedostatak projekata, ali i zastoj kreditiranja od strane banaka. Navela je da je upućen apel bankama da preispitaju raspone aktivnih i pasivnih kamatnih stopa, zatim da su privatizacioni prihodi u RS stavljeni u funkciju privrednog oporavka, a da će Vlada ubuduće posvetiti pažnju dužnicima kako bi se održala stabilnost kroz poreske i druge mjere.

Prema njenom nišljenju, postoji određena skeptičnost prema Bečkoj inicijativi, odnosno kod oslanjanja naših banaka na banke majke. Također, potrebna su strukturalna prilagodjavanja unutar privrednih subjekata.

Za predstavnika ministarstva finansija RS u BiH postoji sisitem zakona, poput onih koji se tiču osiguranja depozita, koji omogućavaju da se iznosi akumulacija sredstava iz naše država, a trebalo bi barem neki dio da se vrati u novčane tokove BiH.

Slavica Injac, direktorica Agencije za bankarstvo RS, navela je osnovne pokazatelje za godinu rada banaka u RS, koji pokazuju pad poslovanja. Međutim, likvidnost i adekvatnost kapitala su na zadovoljavajućem nivou. Vidljivo je da se kriza prelila na realni sektor. Bankarski sistem je položio važan ispit u posljednjoj godini, a to je povjerenje štediša.

Podrška privredi

Za direktora Agencije za bankarstvo FBiH Zlatka Barša stanje je zadovoljavajuće, mada je očigledan poslovni pad. Ono što ga zabrinjava su trendovi koji su negativni i treba ih zaustaviti. On je rekao da je bankarski sektor u FBiH stagnirao za devet prošlogodišnjih mjeseci i da je dobit prepolovljena. Naglasio je da obje agencije za bankarstvo intenzivno rade na relaksaciji propisa privredi i ocijenio pozitivnom Bečku inicijativa.

Na sastanku je ukazano na neke probleme u bankarskom sektoru koje bi trebalo što prije riješiti, a tiču se Odluke o prijevremenoj otplati kredita, zatim povećanja limita osiguranog depozita na 50.000 KM, zaštite potrošača i 16 preporuka ombudsmena, Zakona o sprječavanju pranja novca i subfinansiranja terorizma, Uredbe o zaštiti ljudi i imovine, primjene porezne regulative na uposlenike banaka, te proširenja Bečka inicijativa 6+3 na ostale članice UBBiH.

Zajednički stav je da je u primjeni Zakona o zaštiti potrošača potrebna koordinacije nadležnih državnih institucija i jasno definisanje uslova, kriterija za promjenu kamatne stope, kako bi se izbjegli svi nesporazumi i nepotrebni sudski postupci.

Ocijenjeno je da trećina bankarskog sektora posluje sa gubitkom, što treba biti zabrinjavajuće i zahtijeva preduzimanje mjere radi konsolidacije kreditnog portfelja kroz pomoć i podršku privredi, te da trenutno samo bankarski sektor snosi rizik cjelokupnog kreditnog portfelja što sa povećanjem rezervacija za banke može imati dalekosežne posljedice za čitav sektor.

Konstatovano je da bankarski sektor treba učestvovati u kreiranju zakonskih rješenja.

Zaključeno je da je u oblasti primjene Zakona o zaštiti potrošača potrebno jasno definisati nadležnost za kontrolu, proceduru kontrole i kriterije za promjenu kamatne stope na čemu će zajedno i koordinirano raditi ministarstva finansija entiteta, agencije za bankarstvo, kao supervizori i regulatori i UBBiH. Zatim, izvršiti privremene izmjene zakonskih rješenja odnosno odgovarajućih podzakonskih akata i odluka agencija za bankarstvo, koji se tiču reprograma i prolongiranja kredita u privredi, koji će omogućiti bankama da A i B kategorisani klijenti („dobra aktiva“ i „aktiva sa posebnom napomenom“), u uslovima recesije, zadrže postojeću kategoriju i ne budu obavezno

kategorisani u C („podstandardna aktiva“), čime bi nastupila suspenzija naplate kamata i ostale posljedice lošijeg rangiranja.

Jedan od zaključaka je i da porezna regulativa, koja se odnosi na direktne i indirektne poreze, bude jasna, precizna i konzistentna. Naime, bankarski sektor ne želi, rečeno je, da plati manje poreza, ali mora unaprijed znati svoje obaveze, a ne kao do sada da se raznim tumačenjima nameću retroaktivne obaveze sa dalekosežnim negativnim porukama i posljedicama. Također je podcrтана neprihvatljivost zakonskih rješenja koja u postupku prinudne naplate daju prednost poreznim organima bez poštovanja procedure koja je obavezna za ostale.

Dogovoreno je i da se sudski postupci ubrzaju i ažuriraju da bi se izbjegle posljedice za banke, posebno za klijente koji zbog toga dolaze u stanje stečajaja, zatim da se pokrene uspostavljanje pouzdanog sistema za prinudnu naplatu putem bankovnih računa

UBBiH će pristupiti dopunama Etičkog kodeksa kojim će bankarska zajednica (članice Udruženja) konkretnije i preciznije razraditi odnos banaka prema klijentima. Cilj je da se klijenti, građani i pravna lica što više stave u fokus pozitivnih bankarskih praksi. Banke su spremne, istaknuto je, da prihvate tu obavezu i odgovornost i daju svoj doprinos u prevazilaženju postojećeg stanja.

Skup na Vlašiću

Cilj nisu različite vrste izvještavanja

Cilj nisu različite vrste izvještavanja nego zajednički osnovni izvještaj zasnovan na međunarodnim računovodstvenim standardima i međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja, odnosno izvještaji opšte namjene

Finansijsko izvještavanje banaka u svjetlu primjene međunarodnih računovodstvenih standarda (MRS) bila je tema sastanka predstavnika Udruženja banaka BiH (UBBiH) sa predstavnikom Svjetske banke, održanom 3. februara u Sarajevu.

Paskal Frerežak (Pascal Frerejacque) iz Ureda Svjetske banke u Beču, odnosno Centra za reformu finansijskog izvještavanja kazao je da je donesen Akcioni plan za sprovođenje reforme u računovodstvu, reviziji i finansijskom izvještavanju i da neke aktivnosti u realizaciji toga plana nisu bile direktno usmjerene na banke nego na agencije za bankarstvo i nadzor osiguranja. Jedna od aktivnosti je i upoznavanje sa finansijskim izvještavanjem banaka u BiH, zatim kako se ti izvještaji koriste kod donošenja odluke o kreditiranju, koje vrste izvještaja se prave, te problemi sa kojima se banke susreću u tom domenu.

Predstavnici UBBiH, odnosno Komisije za računovodstvo i poreze informisali su o stanju u bh.bankarskom sektoru i o uslovima u kojima on posluje, kao i o aktuelnoj problematici sa kojom se susreće, posebno u oblasti finansijskog izvještavanja.

Naime, ukazano je na neusklađenost zakonskih i podzakonskih akta u tom domenu, odnosno novog Zakona o računovodstvu FBiH, koji je stupio na snagu 1. januara, sa Odlukom o klasifikaciji aktive Agencije za bankarstvo FBiH (FBA).

Temeljni problem je, kako je istaknuto, što federalni zakon podrazumijeva primjenu MRS, dok ih odluka agencije ne propisuje, što otežava rad, pa bi bilo dobro da se to uskladi, jer sve banke u stranom vlasništvu rade dvije vrste izvještaja, jedan za našeg regulatora, a drugi za vlasnika. Posebno je naglašen problem sa MRS 39 koji je potrebno modifikovati, jer sada,

Sastanak sa predstavnikom Svjetske banke

Predstavnici UBBiH, odnosno Komisije za računovodstvo i poreze informisali su o stanju u bh.bankarskom sektoru i o uslovima u kojima on posluje, kao i o aktuelnoj problematici sa kojom se susreće, posebno u oblasti finansijskog izvještavanja.

napomenuto je, predstavlja faktor neizvjesnosti.

Stav UBBiH je da bi i ulogu Centralne banke BiH (CBBiH), kao i agencija za bankarstvo trebalo unaprijediti. Ocijenjeno je

da bi i pored ograničenja koja uslovljava model currency board u primjeni monetarnih instrumenata, uloga CBBiH u djelovanju bankarskog sektora trebala biti intenzivnija, dok kod supervizora nije dovoljno razrađena uloga regulatora nego uglavnom kontrolora, na čemu bi ubuduće trebalo raditi.

Osvrćući se na problematiku finansijskog izvještavanja banaka u BiH Frerežak je kazao da cilj nisu različite vrste izvještavanja nego zajednički osnovni izvještaj zasnovan na MRS i međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (MSFI), odnosno izvještaji opšte namjene na koje bi se primjenjivali prudencijalni filteri koji bi pokazali kreditni rizik i opšte rezerve.

On je naglasio da MRS 39 nije upotpunosti adekvatan, da se neke njegove odredbe ne primjenjuju, te da ga Evropska Unija (EU) još nije potvrdila. Napomenuo je da će supervizori raditi na revidiranju tog standarda, jer sa njim nisu zadovoljni.

Visoki standardi u poslovanju banaka

Ciljevi Studije o opciji primjene poreza na dodatnu vrijednost (PDV) u finansijskom sektoru su potreba da se istraže postojeći sistemi opcije na oporezivanje, analiza mogućih modela, obavještanje o modelu za oporezivanje, te procjena uticaja opcije na oporezivanje, pozivajući se na sva otvorena pitanja

Na 29. sastanku Evropske bankarske federacije (EBF) i pridruženih članica 3. decembra u Briselu prezentirano je ekonomsko, finansijsko i stanje u bankarskom sektoru Albanije, Turske, Rusije, Srbije i BiH, kao pridruženih članica te bankarske asocijacije.

Viši savjetnik EBF Rodžer Kaiser (Roger Kaiser) govorio je o opciji primjene poreza na dodatnu vrijednost (PDV) u finansijskom sektoru. On je posebno istakao da je Akcioni plan za finansijske usluge usmjeren na oporezivanje sa naglaskom na bolju regulativu, te je Izvršni komitet EBF odlučio da

preuzme pilot studiju o opciji poreza na dodatnu vrijednost.

Predložene reforme

Direktiva o PDV-u generalno izuzima veći dio finansijskih usluga i osiguranja iz PDV-a. Kao posljedica toga, finansijski sektori ne zaračunavaju obračun poreza na usluge koje nude. Međutim, isti sektori nisu u mogućnosti da povrate PDV koji plaćaju na robu i usluge koje pribavljaju kako bi mogli poslovati.

Komisija je 2007. godine predložila reformu PDV koja se odnosi na sektor ban-

karstva i osiguranja. Ciljevi predloga su povećati pravnu sigurnost za tretman finansijskog sektora, smanjiti određene anomalije koje se odnose na primjenu izuzetaka od PDV-a i omogućiti poslovnim aktivnostima da bolje upravljaju uticajem neobitnih stavki PDV-a na svoje aktivnosti. Stubovi predloga za reformu PDV-a su definicija usluga izuzimanja, sporazumi za podjelu troškova i opcija na oporezivanje.

Opcija na oporezivanje znači da se omogući bankama i osiguravajućim društvima da odluče da li će vršiti oporezivanje svojih usluga, ako to žele. Postojeći sistem

Sastanak EBF sa pridruženim članicama

Predsjednik UBBIH Dino Osmanbegović, uručuje prigodan poklon Generalnom sekretaru EBF, Guido Ravoet-u povodom učlanjenja i prvog predstavljanja UBBIH

opcije na oporezivanje podrazumijeva da se diskrecija korišćenja opcije daje zemljama-članicama (Member States -MS) i nema jedinstvenih pravila za primjenu, što rezultira malom primjenom i to u zemljama sa različitim modelom u pogledu djelokruga i primjene.

Ciljevi predloga Komisije za opciju na oporezivanje su prenijeti diskreciju sa MS-a na finansijske institucije, kako bi se stvorila jednaka pravila igre za sve takve institucije u Evropskoj uniji (EU). Takođe, ako bi se izvršilo pravilno restrukturiranje, smanjila bi se izloženost finansijskih institucija prema nepovratnim stavkama poreza, unaprijediti konkurencija i otkazali, smanjili skriveni troškovi PDV-a, rezultirajući nižim ukupnim troškovima finansijske institucije.

Prijedlog Evropske komisije nije dao odgovor na brojna važna pitanja, kao da li će primjena opcije na oporezivanje biti zasnovana na principu "transakcija po transakcija", obavezna za sve transakcije iz određene kategorije transakcija ili za sve kategorije nakon donošenja odluke o opciji ili da li se treba uključiti B2C? Ako Opcija na oporezivanje uključuje B2C, kao i B2B, povećava se poresko opterećenje po klijenta koji kupuje finansijske usluge. Zatim, kako se opcija primjenjuje na prekogranične transakcije, a preciznog odgovora nema i kada je riječ o određivanju ispravne poreske osnove.

Ciljevi Studije su potreba da se istraže postojeći sistemi opcije na oporezivanje, analiza mogućih modela, obavještanje o modelu za oporezivanje, te procjena uticaja opcije na oporezivanje, pozivajući se na sva otvorena pitanja.

Inicijalna faza

Prema prijedlogu opcija treba da obuhvati sve izuzete finansijske usluge, uključujući osiguranje i kako se opcija treba primijeniti na osiguranje. Komisija na dalje razmatranje treba uzeti prekogranične transakcije. Uspjeh opcije na oporezivanje zavisi od tretmana maržnih transakcija. Odluka između obavezne i fleksibilne primjene pojedinačnih transakcija je jako važna. Bilo koji model koji podrazumijeva obaveznu primjenu može obeshrabrati u inicijanoj fazi, ali biti i politički osjetljiviji.

Utvrđivanje nultog ranga za B2B bi pojednostavilo administrativni dio, a riješilo pitanje banaka koje trebaju prikazati svoju bruto dobit, ukazuje se u Studiji o opciji na oporezivanje.

Savjetnik EBF Viktorija Proskurovska informirala je o najnovijoj regulativi u oblasti finansijskih usluga, koja će biti usklađena sa novom klasifikacijom koju je usvojila EBF.

Vođa transakcijskog programa finansijskog i privatnog sektora Svjetske banke Luigi Pasamonti (Luigi Passamonti) osvrnuo

Član velike porodice

Predstavnici Udruženje banaka Bosne i Hercegovine (UBBIH), tadašnji predsjednik Dino Osmanbegović i rukovodilac za bankarske poslove, edukaciju i trening Samir Lačevićem, na sastanku u Briselu, prezentirali su opšte makroekonomske podatke o BiH, stanje i kretanje u bankarskoj industriji, te ličnu kartu UBBIH. Osmanbegović kaže da je UBBIH 3. decembra 2009. ušlo u veliku porodicu EBF, kao njen pridruženi član.

- Predstavnici pridruženih članica su izrazili interesovanje za situaciju u BiH, prije svega političku i ekonomsku, ali i za dostignuća bankarske industrije u našoj zemlji. Posebnu pažnju privuklo je uspješno funkcioniranje Udruženja banaka kao nezavisnog privatnog udruženja bankarske industrije koje samofinansiranjem i uz visok stepen međusobnog razumijevanja članica zastupa strukovne interese, unapređuje saradnju bankarske industrije sa finansijskim sektorom, privredom, te vladinim i nevladinim sektorom. Na toj sjednici posebno je naglašena briga Udruženja o unapređenju edukacije i izgradnji visokih standarda poslovanja banaka članica.

Ulaskom u pridruženo članstvo EBF, UBBIH steklo je mogućnost pristupa svim informacijama o EU bankarskoj industriji, otvorilo direktne kontakte sa bankarima iz EU, učešće na godišnjim redovnim sesijama, te priliku da prezentira UBBIH, sa posebnim osvrtom na dostignuća bankarske industrije - naglašava Osmanbegović.

se na Program za civilna društva zapadnog Balkana i Turske. Riječ je o pet miliona eura grant sredstava namjenjenih za jačanje uloge civilnih društava u tom dijelu Evrope u naredne tri godine. Uloga udruženja banaka je da unaprijede regulatorno okruženje zemlje kandidata, uključujući i usvajanje aquis-a EU. Udruženja banaka će sredstva granta koristiti za pospješivanje svog znanja kroz seminare i radionice, kao i pripremanjem predloga reformi, koje će razmatrati sa nadležnim institucijama. Interes da učestvuju u tom programu iskazale su Turska, Albanija, Hrvatska, BiH i Crna Gora.

Jačanje regulatornog okvira u sektoru finansijskih usluga

Direktor Misije USAID-a u BiH Alan Rid (Reed) i predsjednik Udruženja banaka BiH Dino Osmanbegović razmijenili su 16. decembra u Sarajevu Pisma namjere o saradnji između USAID-ovog projekta "Partnerstvo za unapređenje ekonomskih reformi" (PARE) i Udruženja banaka BiH. Pismo namjere posebno ističe važnost uključivanja bankarskog sektora u proces efikasnog rješavanja problema i saradnje između privatnog i javnog sektora. USAID PARE i UBBiH planiraju saradnju u oblasti reformi koje se odnose na usklađivanje bankarske supervizije u našoj zemlji sa međunarodnim standardima, poznati kao Ključni principi Basel II.

- USAID već deset godina snažno podržava ekonomski i finansijski sektor BiH. Pismom namjere, USAID daje podršku Udruženju banaka kao budućem partneru u pregovorima sa svim nivoima vlasti u BiH o reformi ekonomskog okruženja i privrede BiH u cjelini - istakao je Osmanbegović. Rid je kazao da je finansijski sektor jedan od najrazvijenijih u BiH, u kojem su postignute

značajne reforme, ali da put naše zemlje ka EU predviđa još mnogo reformi u toj sferi.

- Uspjeh reformi u finansijskom sektoru zavisi od privatnog sektora, kao glavnog pokretača. Regulatori treba da čuju glas poslovnih ljudi. Projekat USAID PARE i dalje pomaže bankarskom sektoru, naglasio je Rid. USAID PARE projekat podržava jačanje regulatornog okvira u sektoru fi-

nansijskih usluga, kako bi se unaprijedila finansijska administracija javnih resursa i stvorilo povoljno okruženje za investiranje i razvoj privatnog sektora. Do danas, vlada SAD, putem USAID-a, obezbijedila je preko milijardu dolara za podršku ekonomskom, demokratskom i socijalnom napretku Bosne i Hercegovine.

Razmjena Pisma namjere

Očekivanja u 2010. godini

O viđenju bankarskog sektora u ovoj godini, očekivanjima, ključnim problemskim segmentima, potezima koje bi trebalo preduzeti, te planiranim aktivnostima institucija na čijem su čelu, a kojima bi se doprinjelo djelotvornosti bankarskog sektora u našoj državi, za „BH Bankar“ govore direktori Agencije za bankarstvo FBiH Zlatko Barš, Agencije za bankarstvo RS Slavica Injac, Agencije za osiguranje depozita BiH Josip Nevjestić, guverner Centralne banke BiH Kemal Kozarić i ministar finansija i trezora BiH Dragan Vrankić

Zlatko Barš, direktor Agencije za bankarstvo Federacije BiH

Efikasnija supervizija bankarskog sektora

Banke u Federaciji BiH su dobro podnijele negativne efekte globalne finansijske krize, a bankarski sustav uspio zadržati ono najvažnije - stabilnost, likvidnost i solventnost, pri tome provodeći opreznije kreditne politike. U 2009. godini, u FBiH bankarsku dozvolu imalo je 20 banaka (privremenu upravu imale su dvije banke), a tržišni udio banaka u većinskom stranom vlasništvu sa 30. 09. 2009. iznosio je 94,2 posto, banaka

s većinskim domaćim privatnim kapitalom 4,7, a udio banaka s većinskim državnim kapitalom 1,1 posto.

Iako su posljedice krize evidentne i u bankarskom sektoru od početka četvrtog kvartala 2008. godine, jači utjecaj i negativni efekti zabilježeni su u drugom kvartalu 2009. kroz pad kvalitete aktive banaka, primarno kreditnog portfelja, odnosno pogoršanje naplativosti dospjelih potraživanja i porast loših plasmana, što je rezultiralo rastom potencijalnih kreditnih gubitaka i troškova rezervi za potencijalne kreditne gubitke i značajno utjecalo na pad zarade.

Ipak, u prošloj godini stabilnost i sigurnost bankarskog sustava očuvana je kroz jačanje kapitalne osnove i adekvatnosti

kapitala, dobrom likvidnosnom pozicijom i značajnim učešćem novčanih sredstava u aktivi, te zaustavljanjem negativnih trendova u segmentu depozitnog poslovanja sa stanovništvom, što je rezultat niza mjera i aktivnosti koje su poduzete, prije svega od strane Agencije za bankarstvo FBiH (FBA) i Centralne banke BiH (CBBiH), što je doprinijelo očuvanju povjerenja u bankarski sustav.

Generalno, od ključnog je značaja da banke u FBiH što realnije i opreznije vode svoju kreditnu politiku i dobro procjenjuju kvalitetu kreditnih plasmana i formiraju adekvatne rezerve za potencijalne kreditne gubitke, na čemu FBA posebno insistira. Prenosjenjem globalne ekonomske krize na područje BiH imalo je utjecaj i na ključnu

Za naše institucionalne reforme u finansijskom sektoru značajno će nam pomoći i USAID-ov PARE projekat, koji će nam omogućiti da se uhvatimo u koštac sa svim tim problemima, a finansijska kriza potcrtava potrebu za našim snažnijim naporima za efikasniju superviziju bankarskog sektora.

Zlatko Barš

▶ djelatnost banaka, odnosno kreditiranje. Ograničavajući faktor rastu kredita su pogoršanje stanja u realnom sektoru, što se neizbježno odražava i na segment stanovništva kao i pogoršanje uslova i dostupnost novih izvora za financiranje.

Što se tiče kamatnih stopa, dobro je da se situacija u BiH stabilizira, iako to nije garancija da neće biti novih promjena kamata, a to zavisi od cijene kapitala. Za sada nema neposrednih naznaka da će biti novog rasta kamatnih stopa. Inače, nije dobra ni neodmjerena medijska kampanja koja se proteklih mjeseci vodila protiv banaka koje su u BiH plasirale više milijardi KM sredstava i bile glavni pokretač razvoja, a naš bankarski sustav je, nesumnjivo, potreban ovoj državi i ima važnu ulogu u ekonomiji BiH. FBA želi da građani budu zaštićeni, da banke imaju korektan odnos u pogledu potrošačkih kredita. Tržište je to koje sve određuje, a banke, osim što se ponašaju sukladno tržišnim principima, trebaju da više misle o svojim klijentima, o njihovim interesima i zaštiti, jer samo sa zadovoljnim klijentima i banka može biti uspješna.

Što se tiče aktivnosti u 2009. godini, FBA je, pod pokroviteljstvom MMF-a i drugih međunarodnih i domaćih finansijskih institucija, bila uključena u aktivnosti na potpisivanju Memoranduma o razumijevanju s bankama-majkama iz zemalja Europske unije (Raiffeisen, Hypo Alpe Adria, UniCredit, Volksbank, Intesa Sanpaolo i NLB grupa), čije banke-kćerke posluju na teritoriju BiH. Riječ je o tzv. "Bečkoj inicijativi", prema kojoj će ove banke u BiH ostati adekvatno kapitalizirane i kreditno aktivne u našoj zemlji. "Bečkoj inicijativi", 23. rujna 2009., svojim potpisom su pristupile još tri bankarske grupacije koje posluju u BiH - ProCredit Bank, Sparkasse Bank i Turkish Ziraat Bank.

Uz pomoć Misije MMF-a u BiH, nedavno je urađen i prvi tzv. probni test na stres, a dobiveni rezultati ukazuju na to da u dosadašnjem periodu nije bilo potrebe da banke-majke obezbjeđuju dodatni kapital svojim bankama-kćerkama u BiH, ali po tom pitanju treba biti sve više na oprezu.

Na bankama u FBiH je da provedu i nedavnu Odluku Agencije da one i mikro-kreditne organizacije moraju jasno definirati uvjete promjene kamata u slučajevima kada ugovaraju promjenljivu kamatnu stopu pri dodjeli kredita. To je nova Odlu-

ka, tako da ćemo njeno provođenje pratiti kontrolama u bankama. Svaki klijent, dakle, mora znati šta ga očekuje u kreditnom odnosu. To znači da su banke obvezne podučiti klijente, a ne samo kazati da će kamata biti promjenljiva. Svaka banka mora jasnije utvrditi kriterije za promjenu kamatne stope i mora ih jasno predočiti klijentima, koji bi onda trebali donositi svoje odluke o uzimanju kredita.

U cilju ublažavanja negativnih efekata globalne ekonomske krize FBA je u lipnju 2009. godine donijela Odluku o privremenom reprogramu kreditnih obveza fizičkih osoba, a banke u FBiH će ovih dana imati i regulatorni okvir po pitanju kreditnih olakšica i za pravne osobe. Riječ je o novoj Odluci o reprogramu kredita za pravne i fizičke osobe i ta Odluka je u fazi objavljivanja u "Službenim novinama FBiH".

Inače, finansijski sektor u BiH je od posebnog značaja i moraju se uložiti napor da se održi njegova stabilnost i neovisnost finansijskih institucija. FBA će i dalje insistirati na kapitalnom jačanju banaka, posebno onih koje bilježe natprosječan rast aktive, kontinuirano nastaviti nadzirati banke u kojima je koncentrisan veliki iznos štednje i drugih depozita, a u cilju zaštite prvenstveno deponenata. Radit ćemo i na dogradnji podzakonske regulative, polazeći od Bazelskih principa, Bazelskih okvira kapitala i Europskih bankarskih direktiva, kao dio priprema za priključivanje BiH Europskoj uniji, a uspostavljat ćemo i širiti suradnju i sa supervizorskim autoritetima u zemljama iz kojih su investitori prisutni u bankarskom sektoru FBiH, kao i s drugim zemljama u cilju što efikasnije supervizije banaka, mikro-kreditnih organizacija i lizing društava.

Za naše institucionalne reforme u finansijskom sektoru značajno će nam pomoći i USAID-ov PARE projekat, koji će nam omogućiti da se uhvatimo u koštac sa svim tim problemima, a finansijska kriza potcrta potrebu za našim snažnijim naporima za efikasniju superviziju bankarskog sektora.

Dobro je i to da je većina banaka u FBiH krizu iskoristila da se što bolje usklade sa preporukama i standardima Bazelskog komiteta za superviziju banaka koje su ugrađene u propise Agencije za bankarstvo FBiH, posebno kreditnog rizika, da je bankarski sektor FBiH u 2010. godinu ušao s dobrom kapitalnom osnovom i da može udovoljiti zahtjevima i građana i gospodar-

stva, dajući značajan doprinos na ublažavanju negativnih efekata krize.

Slavica Injac, direktorica Agencije za bankarstvo Republike Srpske

Očekujem kreditni rast

- Iako još uvijek osjećamo uticaj svjetske ekonomske krize na našu ekonomiju, ova godina nosi manje rizika za bankarski sektor nego prethodna.

Prošla godina je bila puna neizvjesnosti i gubitaka u velikim svjetskim bankama, pa zbog toga i intervencija države za njihovo spašavanje. Naš bankarski sektor je zadržao stabilnost i povjerenje, dijelom i jer nije učestvovao u rizičnim transakcijama na svjetskom finansijskom tržištu.

Štednja u našim bankama je veoma povoljna, jer je osigurana do 20.000 KM, kamate su veće nego na Zapadu i nisu oporezovane, tako da možemo očekivati i veći obuhvat štediša. Prošlu godinu smo završili sa istim nivoom kreditiranja, ali i sa rastom štednje stanovništva, što povećava stabilnost bankarskog sektora. Profiti u bankama su smanjeni, što je i očekivano u postojećim uslovima privređivanja, ali su obezbjeđene i unutrašnje rezerve, što smanjuje buduće potencijalne rizike.

Slavica Injac

Agencija je donijela Odluku o privremenim mjerama za reprogram kreditnih obaveza fizičkih i pravnih lica koja se primjenjuje od početka ove godine, kako bi se banke i korisnici kredita bolje prilagodili novim uslovima poslovanja. Agencija za bankarstvo RS (ABRS) nastaviće sa povećanim nadzorom da bi pravovremeno reagovala na potencijalne poremećaje u ovoj oblasti i u tom smislu ćemo nastaviti sa provođenjem stres testova na poslovanje banka. Nastavićemo da radimo na strategiji za uvođenje Basel II i evropskih direktiva u superviziji banaka.

Josip Nevjestić, direktor Agencije za osiguranje depozita BiH

Povećanje iznosa osiguranog depozita

U pogledu predviđanja za 2010. godinu, očekujemo da će doći do izvesnog poboljšanja uslova poslovanja u bankarskom sektoru. Naime, činjenica da je prvi val globalne finansijske i ekonomske krize u bankarskom sektoru dočekan spremno, te činjenica da nijedna poslovna banka nije imala problema sa likvidnošću, garantiraju da će se u ovoj godini nastaviti odgovornim poslovanjem banaka.

Neke činjenice ukazuju da će doći do laganog pada kamatnih stopa, te da će kreditna sredstva biti dostupnija i građanima i privredi. U svakom slučaju, očekuju se nova investiciona ulaganja u oblasti infrastrukture, što bi trebalo dovesti do povećanja zaposlenosti.

Agencija za osiguranje depozita Bosne i Hercegovine u 2010. će i dalje nastaviti jačati Fond za osiguranje depozita sve u cilju zaštite deponenata. Već početkom godine uspjeli smo okončati aktivnosti na zaključivanju aranžmana sa EBRD koje su 27. siječnja rezultirale potpisivanjem ugovora. Prethodno su donošenjem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaduživanju, dugu i garancijama Bosne i Hercegovine od 30.12.2009. godine, stvoreni preduvjeti za zaključivanje ugovora između Agencije i EBRD.

Nakon realizacije tog projekta očekujemo da ćemo ubrzo biti u prilici povećati iznos osiguranog depozita, sa sadašnjih 20.000 KM, na značajno veći nivo.

Svakako, u ovoj godini očekujemo da će doći do porasta depozita građana, jer je, i pored prisutne finansijske krize, zadržano povjerenje građana u bankarski sistem

U svakom slučaju, očekujemo da će se u 2010. godini nastaviti odgovorno ponašanje i postupanje u donošenju odluka kod svih subjekata finansijskog i bankarskog sektora.

Neke činjenice ukazuju da će doći do laganog pada kamatnih stopa, te da će kreditna sredstva biti dostupnija i građanima i privredi. U svakom slučaju, očekuju se nova investiciona ulaganja u oblasti infrastrukture, što bi trebalo dovesti do povećanja zaposlenosti. ▶

Josip Nevjestić

Kemal Kozarić

Cijela regija, uključujući i Bosnu i Hercegovinu, još uvijek raspolaže velikim potencijalima za rast, s više kapaciteta, u poljoprivredi, telekomunikacijama, turizmu, proizvodnji električne energije, i to bi trebalo da bude podsticaj komercijalnom bankarskom sektoru. Ipak, jedna stvar je sigurna, bankarski profiti će biti mnogo manji u budućnosti nego što je to bilo prije.

Kemal Kozarić, Guverner Centralne banke BiH

Nastaviti s kreditnim aktivnostima banaka

Bankarski sektor u Bosni i Hercegovini zadržao je visok nivo likvidnosti. Komercijalne banke su postale restriktivnije u poslovanju, uključujući i procjenu rizika. Stopa kreditnog rasta je drastično smanjena, zbog smanjenja kreditnih linija na međunarodnom tržištu novca, koji je usmjerio banke ka lokalnim izvorima i tržištima, a koji su veoma ograničeni. Promjena pažnje lokalnih tržišta dovela je do povećanja pasive kamatne stope, što je za posljedicu imalo rast aktivne kamatne stope. Takve promjene dovele su banke pod pritisak javnosti,

a dobro poznata izjava da je „povjerenje teško steći, a lako izgubiti“, jeste najpreciznija za bankarski sektor. Zaključak koji se nameće jeste da se banke ponašaju racionalno i da vode računa o svojoj izloženosti kreditnom riziku, te da svoje plasmane prilagođavaju vlastitim procjenama rizika, s jedne, i kvalitetu i raspoloživosti projekata koji traže bankarsko sufinansiranje, s druge strane.

Dodatnu stabilnost bankarskog sektora trebala bi osigurati realizacija Bečke inicijative koju je potpisalo devet banaka, čije banke-kćerke posluju u BiH, a koje ukupno kontrolišu više od 90 posto tržišta. Prema toj inicijativi, komercijalne banke su se obavezale održati nivo svoje izloženosti kapitala, kreditne aktivnosti i provesti testove na stres. Prvi rezultati tih testova pokazuju da

banke u Bosni i Hercegovini zadovoljavaju nivo kapitala koji je 16 posto i veći je nego u zapadnoevropskim zemljama.

Komercijalne banke ističu da je nerealno u ovoj godini očekivati smanjenje kamatnih stopa, uz obrazloženje da neće biti u povoljnijoj poziciji u pogledu zaduživanja na međunarodnom tržištu. Svakako, treba naglasiti i politički rizik koji ima uticaja na visinu kamatnih stopa. Složena politička situacija naglašena je i u izvještajima bonitetnih kuća Standard and Poor's and Moody's, koje su nedavno objavile da kreditni rejting Bosne i Hercegovine ostaje nepromijenjen.

Problem koji se pojavio u prošloj, a biće prisutan i u ovoj godini, jeste pad kreditne sposobnosti klijenata i mogućnosti urednog servisiranja. Povećanje broja izgubljenih radnih mjesta i problemi s kojima se kompanije susreću direktno su uticali na nivo nekvalitetnih kredita (NPL). Ako se tome doda činjenica da su mnogi građani žiranti za postojeće kredite, onda postoji opasnost da se nivo kredita koji se ne plaćuju može povećati.

Smanjenje kreditnih aktivnosti komercijalnih banaka prouzrokovalo je 42 posto smanjenja u ukupnoj profitabilnosti bankarskog sektora BiH. Vrlo je važno da komercijalne banke u ovoj godini nastave s kreditnim aktivnostima privredi i građanima, uz procjenu rizika plasmana, što je navedeno i u Bečkoj inicijativi.

Cijela regija, uključujući i Bosnu i Hercegovinu, još uvijek raspolaže velikim potencijalima za rast, s više kapaciteta, u poljoprivredi, telekomunikacijama, turizmu, proizvodnji električne energije, i to bi trebalo da bude podsticaj komercijalnom bankarskom sektoru. Ipak, jedna stvar je sigurna, bankarski profiti će biti mnogo manji u budućnosti nego što je to bilo prije.

Dragan Vrankić, minister finansija i trezora BiH

Podrška finansiranju realnog sektora

Bankarski sektor u Bosni i Hercegovini uspješno je odgovorio na izazove recesije. Na temelju svojih nadležnosti i obveza, uz odgovarajuću razinu koordinacije Centralne banke BiH, entitetskih agencija zabankarstvo, Agencije za osiguranje depozita BiH, ministarstava za financije entiteta i Ministar-

stva finansija i trezora BiH, kao i banaka, provedene su mjere koje su osigurale stabilnost bankarskog poslovanja i monetarnu stabilnost. Iskorišteni su svi instrumenti monetarne politike i bankarskog poslovanja u prevladavanju problema likvidnosti banaka i zaštite depozita.

Uspješno svladavanje recesije u bankarskom sektoru BiH pokazalo je da se u poslovanju banaka u najvećoj mjeri primjenjuju važeći propisi u upravljanju kreditnim rizicima i da se u tom ostvaruje adekvatna supervizija rada banaka.

Uspješni odgovori bankarskog sektora na recesiju u prošloj godini ne znači da će u 2010. njihovo poslovanje biti lakše. Naprotiv, u ovoj godini morat će se rješavati,

ništa manje složena pitanja rada banaka u jednako neizvjesnim uvjetima, još prisutne, recesije. Pri tomu, neka od najznačajnijih pitanja su:

- Koje pouke su izvučene iz poslovanja bankarskog sektora u uvjetima recesije i kako osigurati stabilnost poslovanja banaka? Ovdje su, posebice, važna pitanja supervizije banaka i njena dogradnja u bh. uvjetima. Globalno širenje recesije i dostignuta razina liberalizacije finansijskog sektora pokazuje nužnost još snažnije supervizije bankarskog poslovanja i potrebu dogradnje načina upravljanja kreditnim i kamatnim rizikom, kao i osiguranjem dodatne likvidnosti u bankarskom sektoru u uvjetima poremećaja na finansijskom tržištu;

Dragan Vrankić

Ministarstvo posebice vidi značaj stvaranja dodatnih likvidnih sredstava za kreditiranje proizvodnih projekata u realnom sektoru jer, jasno je, da samo nova proizvodnja i novostvorena vrijednost može uvećavati bogatstvo države i blagostanje žitelja zemlje.

- Održavanje povjerenja u bankarski sektor koje je ozbiljno poljuljano velikim gubicima u bankama u najrazvijenijim zemljama svijeta i stalnim pitanjima o politici kamatnih stopa;

- Koje mjere i aktivnosti provoditi prema bankama „majkama“ u cilju poticanja njihove poslovne aktivnosti na finansijskom tržištu BiH, osiguranju dovoljne likvidnosti i kapitala i sprečavanja prenošenja eventualnih novih problema u radu tih banaka ili ekonomskih problema u zemljama iz kojih su banke „majke“;

- Podrška financiranju realnog sektora kroz osiguranje dodatnih sredstava likvidnosti za banke, poticanjem realizacije raznih projekata koji će se financirati iz javnih izvora i adekvatne politike kamatnih stopa;

- Povećanju iznosa osiguranih depozita.

Ministarstvo finansija i trezora nastaviti će raditi, skupa s CBBiH, agencijama i ministrima finansija entiteta na rješavanju svih navedenih pitanja i aktivno se uključiti u jačanju supervizije banaka u BiH, osiguranju izvora financiranja za projekte javnog sektora, aktivnostima prema bankama „majkama“ i osiguranju uvjeta za povećanje iznosa osiguranih depozita.

Ministarstvo posebice vidi značaj stvaranja dodatnih likvidnih sredstava za kreditiranje proizvodnih projekata u realnom sektoru jer, jasno je, da samo nova proizvodnja i novostvorena vrijednost može uvećavati bogatstvo države i blagostanje žitelja zemlje.

Ministarstvo finansija i trezora će se u navedene aktivnosti uključiti sukladno svojim ovlastima i obvezama djelujući, prije svega, u Fiskalnom vijeću u Bosni i Hercegovini. Inzistirat ćemo na usvajanju kratkoročnih i dugoročnih makroekonomskih projekcija i odgovornosti za njihovo ostvarivanje.

Jednako tako podržat ćemo i sve druge aktivnosti koje je potrebno poduzeti u finansijskom, a osobito u bankarskom sektoru, kako bi se dovršila privatizacija državnih banaka i vršilo daljnje razvijanje bankarskog sektora kroz razvoj i drugih bankarskih institucija, kao što su štedne i štedno-kreditne zadruge i dr. To znači da podupiremo svaku novu mogućnost prikupljanja slobodnih finansijskih sredstava i njihovo usmjeravanje u najpotrebnije i najatraktivnije projekte, poput naprimjer stanogradnje, kao jednog od oblika povećanja tražnje i omogućavanja ekonomskog rasta i razvoja.

Ugovoriti siguran instrument plaćanja

Izuzetno je važno da onaj ko ugovara posao sa stranim partnerom, prije svega konsultuje svoju banku da bi na najbolji način stimulisao finansijsku konstrukciju posla, odnosno da bi odabrao najpovoljniji instrument i ugovorio dokumenta koja će omogućiti uspješnu naplatu

Instrumenti plaćanja u međunarodnom prometu, sa posebnim osvrtom na dokumentarni akreditiv, bila je tema seminara koji je, u organizaciji Udruženja banaka BiH (UBBiH), održan 16. novembra u Sarajevu. Učesnicima seminara uručeni su certifikati.

Predavač Cvijeta Anđelković, koordinator Komisije za bankarsku tehniku i praksu Nacionalnog odbora Međunarodne trgovinske komore Srbije, kazala je da je cilj seminara da se ukaže na značaj dokumenata u međunarodnom poslovanju kojima treba

znati rukovati i ispostaviti ih u skladu sa međunarodnim pravilima.

Osiguranje od rizika

- Akreditivi, kao instrumenti plaćanja u međunarodnom prometu su povoljni, jer štite sve učesnike u transakciji. To je odgovoran posao, zahtijeva dosta znanja i iskustva. Onaj koji to do kraja ne sagleda ne može se baviti tim poslom. To je sine qua non za međunarodno poslovanje. U Međunarodnoj trgovinskoj komori (MTK) u Parizu se svake treće godine certifikuje to znanje,

istakla je Anđelković i ukazala na činjenicu da je zbog finansijske krize nepoverenje u međunarodnoj trgovini postalo izražajnije, pa je vrlo važno dobro se osigurati od rizika koji su mogući kada se radi o plaćanjima i napolatama, o uvozu i izvozu.

Najbolja zaštita je ugovoriti siguran instrument plaćanja, ali i prava dokumenta. Ona je kazala da prije nego što uđu u međunarodnu trgovinsku transakciju ugovorne strane moraju imati u vidu političko, pravno i ekonomsko okruženje u kome će se njihova transakcija obavljati.

Cvijeta Anđelković

Predavač Cvijeta Anđelković, koordinator Komisije za bankarsku tehniku i praksu Nacionalnog odbora Međunarodne trgovinske komore Srbije, kazala je da je cilj seminara da se ukaže na značaj dokumenata u međunarodnom poslovanju kojima treba znati rukovati i ispostaviti ih u skladu sa međunarodnim pravilima.

Seminar o instrumentima plaćanja u međunarodnom prometu

- Mora se imati u vidu politika vlade i njen potencijalni uticaj na transakciju, restriktivne mjere, devizna kontrola, tarife, uvozne i izvozne dozvole, trgovinski embargo, te zdravstvene zahtjeve. Kada je riječ o novčanoj politici zemalja, prvenstveno se ima u vidu njena devizna politika i mogućnost transfera sredstava i procedure, nedostatak konvertibilnih sredstava, fluktuacija deviznih kurseva, te zaštita od izloženosti kursnom riziku. Takođe se treba voditi računa o mogućnosti prevare kako u transakciji tako i u dokumentima. „Know who“ je značajnije od „know how“. Robu ne treba isporučivati niti uslugu izvršiti samo uz „obećanje na papiru“, da će plaćanje biti izvršeno, a da to prethodno nije ispitano, autentifikovano ili ovjereno. Naročito treba voditi računa o načinu rješavanja eventualnih sporova, zahtjevima u pogledu kvaliteta, specifikacije robe, markiranja, pakovanja. U ugovoru se treba pozvati na najnoviju reviziju INCOTERMS 2000, smatra Anđelković.

Od jula ove godine na snagu stupaju nova pravila ponašanja u toj oblasti, koja će pratiti Vodič kroz pravila. Pri MTK postoji veliki broj Komisija i radnih grupa, a jedna

Jako je veliki broj firmi koje se danas bave spoljnom trgovinom. Kadar nije obučen i bankama je teško da se izbore sa njihovim nepoznavanjem posla kojim žele da se bave, a da ne govorimo o tome koliko ne poznaju međjunardnu praksu i pravila po kojima treba da se vladaju.

od njih je i Komisija za bankarsku tehniku i praksu koja je dobila zadatak od Svjetske trgovinske organizacije (WTO) i Jedinствен nacionalne Komisije za međunarodno trgovinsko pravo (UNCITRAL), da prati primenu međunarodnih pravila i da ih uspostavi za područja gde ona ne postoje.

- Pravila su, ustvari, međunarodna prak-

sa prevedena u pravila po kojima se ponašaju firme i banke u svijetu. Ona se prate i revidiraju u skladu sa promjenama koje se događaju u međunarodnom poslovanju. Tako je došlo do Revizije Jednобразnih pravila za garancije na prvi poziv, koja će u novoj verziji stupiti na snagu 1. jula, kao URDG 758. Ona su ugovornog karaktera, štite sve strane učesnike i preduzeća i firme treba da ugovaraju njihovu primjenu kada su u pitanju garancije na prvi poziv.

Poštovanje pravila

Prema njenim riječima, opšta je ocjena da je upravo vrijeme krize pogodno za finansiranje trgovine i Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD), nudi programe, Trade finance program (TFP), čiji su korisnici banke i izvoznici.

- Bankama se zamjera da nisu uključene u te programe. Preporuka je svjetskih finansijskih institucija da svaka zemlja sagleda svoju regulativu i ukine eventualne restrikcije. Jača uloga nacionalnih regulatora. Preporuka je da ne uvode barijere i restrikcije, a bankama da se vrate finansiranju trgovine uz obezbjeđivanje kvalifikovanog

► kadra za te poslove. Predlaže se formiranje Kreditnog biroa pri MTK gdje će sve firme svijeta biti registrovane. Vi kao banka ćete samo pritiskom na dugme dobiti ličnu kartu tražene firme i vidjeti da li je treba kreditirati. Potreban je oprez kod ugovaranja poslova i izbora instrumenata finansiranja, jer su se pojavili nebankarski akreditivi koje direktno strana firma dostavi svom izabranom partneru. To su najveće prevare, jer banka nije učesnik u aviziranju takvog akreditiva da bi potvrdila autentičnost primljenog naloga. SAD posebno radi na tome da se šalju takvi akreditivi. Zato treba obratiti pažnju na poslovanje sa tom državom. I u izvozu su se pojavili nebankarski akreditivi. Banke moraju da uče svoje komitente da ugovaraju obavezu primjenu međunarodnih pravila, kaže Anđelković.

Ona ističe da je zaštita od prevara dugoročni problem, kojem nije doskočila ni MTK, jer nije mogla naći način zaštite odprevara kojih je danas jako mnogo.

- Od njih se možemo braniti samo odba-
birom dobrih instrumenata i dokumenata.

Zaštita je poslovati samo preko banaka i poznavati dobro instrument i pravila koja se na njega primenjuju. Vrlo je važna i saradnja sa stranim bankama preko kojih se u poverljivim informacijama saznaje da li su se u odredjenim regijama pojavile zlo-
upotrebe ili falsifikati. Izuzetno je važno da onaj ko ugovara posao sa stranim partnerom, prije svega konsultuje svoju banku da bi na najbolji način stimulisao finansijsku konstrukciju posla, odnosno da bi odabrao najpovoljniji instrument i ugovorio dokumenta koja će omogućiti uspješnu naplatu, kazala je Anđelković.

Osvrćući se na dokumentarni akreditiv, Anđelković je rekla da on nudi jedinstven, univerzalno prihvaćen način plaćanja u međunarodnoj trgovini, jer štiti interese kako poslodavca tako i kupca.

- Prodavac je siguran da će podnošenjem urednih otpremnih i robnih dokumenata navedenih u akreditivu, pod pretpostavkom da je ispunio sve uslove iz akreditiva, moći da naplati protivvrijednost izvezene robe, odnosno izvršene usluge, jer mu za plaćanje garantuje banka koja je otvorila akreditiv ili ga konfirmirala. I kupac je, takođe, siguran da će plaćanje iz akreditiva biti izvršeno samo u slučaju ako prodavac, unutar predviđenih rokova, podnese sva uslovljena akreditivna dokumenta,

Dokumentarni akreditiv je pismena obaveza banke, akreditivne banke, data prodavcu, korisniku na zahtjev i prema instrukcijama kupca, nalogodavca da plati po viđenju ili na buduću utvrđeni rok, iznos koji ne prelazi iznos akreditiva, uz dokumenta predviđena u akreditivu i podakta u rokovima utvrđenim u akreditivu i saglasno Jednoobraznim pravilima i običajima za dokumentarne akreditive Međunarodne trgovinske komore u Parizu (UCF), naglasila je Anđelković.

Govoreći o poslovanju po dokumentarnim akreditivima, ona je rekla da u tom procesu, u kojem učestvuju najmanje tri lica, nalogodavac, banka i korisnik akreditiva, uloga banaka je različita, što zavisnosti od obaveza koje one preuzimaju, kao akreditivna, avizirajuća ili notifikirajuća ili konformirajuća banka.

Majstori zanata

Prema njenom mišljenju, u akreditivnom poslovanju su posebno prisutni rizici zbog nepoznavanja instrumenta, operativni rizici kod kontrole dokumenata, zatim kod aviziranja akreditiva, izmjene, pružanja usluge banci korespondentu.

- Potrebno je mnogo znanja i prakse da bi se rukovalo dokumentima i utvrdilo da li su uskladjeni sa traženim zahtevima. Ako je, naprimjer riječ o mjenici mora se dobro poznavati instrument, njegovi osnovni elementi i klauzule koje sadrži, posebno tzv. "recta klauzula" kojom se zabranjuje dalji prenos mjenice, a vi utvrdite da na poleđini mjenice postoji niz indosamena-
ta. To je dokaz da je ta mjenica prenijeta, a zabrana prenosa postoji čim sadrži "recta klauzulu".

U poređenju sa prošlim vremenom Anđelković kaže da su sada uslovi za akreditivno poslovanje mnogo složeniji, rizičniji

- Jako je veliki broj firmi koje se danas bave spoljnom trgovinom. Kadar nije obučan i bankama je teško da se izbore sa njihovim nepoznavanjem posla kojim žele da se bave, a da ne govorimo o tome koliko ne poznaju međunarodnu praksu i pravila po kojima treba da se vladaju. Osnovno što bi trebalo prvo da urade je da konsultuju svoju banku, pa tek onda pristupe zaključivanju ugovora sa stranim partnerom. Međutim, sreća je da nisu svi isti da ima dosta firmi koje mogu da iznesu zahteve tržišta. Ne smijemo zaboraviti da je danas

„Nevidljivi novac“

Kao instrumenti plaćanja u međunarodnom prometu u upotrebi su doznake, kao najmasovniji instrument platnog prometa, naročito za plaćanje nerobnih transakcija, plaćanja avansa i kod plaćanja gdje ne postoji opasnost rizika već puno povjerenje između ugovorenih strana. Zatim ček, kao sredstvo bezgotovinskog plaćanja koji pruža značajne prednosti s aspekta rizika i troškova, kreditno pismo čije je izdavanje uslovljeno prethodnim polaganjem pokriva u iznosu na koji se izdaje kreditno pismo kod banke izdavaoca, te elektronski novac.

- Elektronski ili „nevidljivi novac“ je uveliko osvojilo razvijene zemlje, tako da futurolozi predviđaju da 2015. godine neće egzistirati nijedan peni. Svuda će se nalaziti EFTPOS, odnosno automati u robnim kućama za elektronsko plaćanje i ATM, bankomati za povlačenje gotovog novca.

Elektronski novac podrazumijeva korišćenje jedinstvene tehnologije, jedinstvenog jezika, ne postoje papiri, već samo pametna kartica na kojoj se na jednom kvadratnom centimetru nalaze svi neophodni podaci i stanje sredstava korisnika određene kartice tako da kada se, naprimjer ona ubaci u ATM instaliran u Tokiju, za 6-7 sekundi korisnik dobije gotovinu. Automatski se zadužuje njegov račun, naprimjer u Parizu u francuskim francima, izvrši se konverzija u jene, isplati korisniku i odmah da stanje na njegovom računu, objasnila je Anđelković.

otežavajuća okolnost za razvoj dobrih poslova finansijska situacija, ne samo na ovim prostorima, već u cijelom svijetu. Kvantitativno je manje poslova nego ranije, ocijenila je Anđelković.

Ona ističe da sa aspekta bankarstva, tačnije akreditivnog poslovanja u poređenju sa Evropom uopšte ne zaostajemo, te da smo čak i ispred.

- U kontaktima sa stranim bankama zadovoljstvo je čuti da su bankari sa ovih prostora zaista „majstori“ svog zanata, zaključuje Anđelković.

Uskladiti zakonske i pozakonske akte

Komisija smatra da je neophodno da agencija za bankarstvo peispita svoju Odluku o klasifikaciji aktive i uskladi je sa krovnim zakonom

Sve dok ne budu usklađeni krovni Zakon o računovodstvu FBiH, koji obavezuje na poštovanje međunarodnih računovodstvenih standarda (MRS), sa podzakonskim aktom Agencije za bankarstvo FBiH (FBA), odnosno Odlukom o klasifikaciji aktive, koja ne nalaže primjenu tih standarda, računovođe će imati teškoće u radu, posebno kada nastupi Basel II, rečeno je na sastanku Komisije za računovodstvo i poreze Udruženja banaka BiH (UBBiH), održanom 29.01.

Najveći problem u tom segmentu je kod klasifikacije aktive, odnosno kreditnog portfolia i primjene MRS 39. Komisija je ocijenila da se ne mogu koristiti dvije analitike, zatim da je njihova kombinacija najgore rješenje, kao i da se ne može raditi bez usklađivanja zakonskih i podzakonskih akata. Stvari do-

datno otežava i obaveza banaka u grupaciji da slijede uputstva banaka majki.

Najveći problem u tom segmentu je kod klasifikacije aktive, odnosno kreditnog portfolia i primjene MRS 39. Komisija je ocijenila da se ne mogu koristiti dvije analitike, zatim da je njihova kombinacija najgore rješenje, kao i da se ne može raditi bez usklađivanja zakonskih i podzakonskih akata.

- Glavnu knjigu morate voditi po MRS, dakle poštujući federalni Zakon o računovodstvenim standardima, dok se kontrola agencije za bankarstvo sprovodi prema Odluci o klasifikaciji aktive. Kako onda prepoznati razliku između toga i šta je sa rezervacijama, da li su po MRS ili odluci agencije, čulo se na sastanku na kojem je istaknuto da je isti slučaj i sa kontnim planovima koji, ako se budu nanovo pravili, treba da budu usklađeni.

Komisija smatra da je neophodno da agencija za bankarstvo peispita svoju odluku i uskladi je sa krovnim zakonom, te da se pozove na iskustva zemalja u okruženju koje primjenjuju MRS. Zaključeno je da u izradu provedbenih akata treba uključiti uposlenike u granskoj djelatnosti, a u kreiranju kontnog plana konsultovati bankarski sektor.

Sastanak Komisije za računovodstvo i poreze

Sastanak Komisije za pravnu regulativu UBBiH

Harmonizirati Zakon o platnim transakcijama

Podržan stav banaka RS kojim se osporava mišljenje Ministarstva finansija tog entiteta o primjeni Zakona o mjenici

Povodom problema u izvršenju mjenice u Republici Srpskoj (RS) Komisija za pravnu regulativu Udruženja banaka BiH (UBBiH) je, na sastanku održanom 12. 11. 2009. godine, podržala stav banaka tog entiteta, koji se odnosi na mišljenje Ministarstva finansija RS o primjeni Zakona o mjenici, br.06.06./440-133/09 od 09. 06. 2009.godine. Naime, banke u RS osporavaju zakonitost mišljenja tog ministarstva, uz obrazloženje da ono uvodi pravnu nesigurnost u poslovanju.

Zaključeno je da se uputi pismo Ministarstvu finansija RS i Agenciji za bankarstvo RS kojim se podržava stav većine

tamošnjih banaka. Takođe je zaključeno da se Zakon o platnim transakcijama treba harmonizirati sa ostalim zakonima, o čemu Udruženje banaka treba da napiše dopis nadležnim ministrastvima finansija entiteta.

U pogledu mjesta za dostavu sudskih rješenja bankama ocijenjeno je da to zavisi od faktičkog stanja u svakoj banci, odnosno da li je funkcija prinudne naplate centralizovana ili ne, tako da se na to pitanje ne može unaprijed odgovoriti. U osnovi, rečeno je da je dostava centrali banke ili podružnici ispravna i banka je dužna da postupi prema dostavljenom nalogu.

Osvrćući se na segment izvršenja naloga klijenta za plaćanje PDV-a ili drugog poreza, kada je račun blokiran zbog sudskog rješenja ili mjenice, a uzimajući u obzir poreske propisi koji daju apsolutni prioritet naplati poreskih obaveza, Komisija smatra da do harmonizacije zakona u toj oblasti, treba prihvatiti naloge klijenata za plaćanje poreskih obaveza.

Zaključeno je da Udruženje banaka pripremi dopis za izmjene Zakona o platnim transakcijama, odnosno za harmonizaciju propisa o unutrašnjem platnom prometu i finansijskom poslovanju, te da se o tome raspravlja na sljedećem sastanku Komisije za pravnu regulativu.

Zastupati zajednički interes

Član uprave u oblasti korporativnog upravljanja treba da zastupa zajedničke, a ne pojedinačne interese i posebno voditi računa o mogućoj zloupotrebi te uloge

Na sastanku Komisije za pravnu regulativu Udruženja banaka BiH (UBBiH), održanoj 27. januara razmatran je prijedlog teksta Pravila za korporativno upravljanje čiji je autor Komisija za vrijednosne papire Federacije BiH (KVPFBiH). Osnova za donošenje takvog akta je usklađivanje sa direktivom Evropske unije (EU) o korporativnom upravljanju. Suština je da se u tu oblast uvodi institut nezavisnog direktora, posebnog člana uprave, te da se prekine sa praksom da članovi Nadzornog odbora imaju tek formalnu ulogu.

Ocijenjeno je da se u sklopu sveopšte standardizacije treba standardizirati i korporativno upravljanje i da bilo kakve autonomije nisu svojstvene otvorenim ekonomskim sistemima.

Bez uslovljavanja

Takođe je rečeno da članovi uprave u segmentu korporativnog upravljanja, pored stručnosti i znanje, treba da imaju integritet, zatim da se mora voditi računa da se ta uloga ne zloupotjebljava, odnosno da se unutar višečlanog dioničkog društva zastupaju interesi svih, a ne samo jednog dioničara, te da treba imati na umu i činjenicu da u tome ima dosta lobiranja. Ukazano je i na moguću zloupotrebu zakonskih propisa u toj oblasti zbog njihove nepreciznosti i različitog tumačenja.

Zaključeno je da UBBiH uputi pismo Komisiji za vrijednosne papire FBiH kojim se podržava prijedlog da se banke odvojeno tretiraju u oblasti korporativnog upravljanja, kao i da se to pismo dostavi agencijama za bankarstvo i svim bankama.

Osvrćući se na dopis Agencije za bankarstvo FBiH (FBA) vezano za obrasce mjenica, Komisija je mišljenja da bez agencije nije moguće iznaći rješenje u tom domenu, pa je predložen zajednički sastanak.

Inače, bilo je sugestija da se treba utvrditi rok nakon kojeg bi se moglo postupiti prema dopisu Ministarstva finansija FBiH. Zajednički je stav da kod otvaranja računa za fizička lica uposlenike firmi ne treba biti uslovljavanja u kojoj će banci pravno ili fizičko lice otvoriti račun.

Napomenuto je da u tome banke različito postupaju, iako su isti propisi, što može dovesti do nelojalne bankarske konkurencije. Stoga, rečeno je treba uskladiti različite prakse, a i zakone ako su nejasni.

Povodom tačke dnevnog reda koja se odnosila na tužbe protiv banaka po osnovu Zakona o zaštiti potrošača, zaključeno je da se u cilju informisanja javnosti treba sprovesti anketa među bankama članicama o statusu tužbi na temelju primjene toga zakona.

Zakonske izmjene

Komisija smatra da kod primjene federalnog Zakona o doprinosima, odnosno sporog člana 14 b, koji se odnosi na kontrolu uplate doprinosa na plate, treba donijeti upute kako da banke rade. Ukazano je na pravni vakuum i nesigurnost u tom domenu, kao i kažnjavanja banaka od koji se traži da izvještavaju o neplaćanju doprinosa.

U cilju zaštite interesa banaka u dijelu koji se odnosi na zastupanje pravnih lica, firmi pred sudom, zaključeno je da UBBiH uputi inicijativu Ministarstvu pravde BiH za izmjenu Zakona o notarima i Zakona o parničnom postupku u odredbama koje se odnose na zastupanje i naknadu za to.

Na sastanku je bilo riječi i o neusklađenosti Zakona o privrednim društvima sa Zakonom o bankama.

Sastanak Komisije za pravnu regulativu

Ustanoviti referentnu kamatnu stopu

Napraviti korak naprijed u implementaciji referentne kamatne stope bez koje nema međubankarskog tržišta novca

Na sjednici Komisije za tržište novca i kapitala Udruženja banaka BiH (UBBiH), održanoj 2. februara usvojen je Program rada za ovu godinu.

Komisija je ukazala na potrebu održavanja okruglog stola na temu „Formiranje referentne kamatne stope na međubankarskom tržištu novca“, koji bi okupio sve relevantne faktore da bi se na osnovu njihovih predloga napravio korak naprijed u implementaciji referentne kamatne stope bez koje, rečeno je, nema međubankarskog tržišta novca

Posebno je ukazano na značajnu ulogu Centralne banke BiH (CBBiH) koja bi u

tome mogla da pomogne svojim analitičkim i stručnim pristupom, kako u formiranju tržišta novca, tako i u određivanju referentne kamatne stope. Zato je sugerisano da se prije toga održi radni sastanak sa predstavnicima CBBiH na kojem bi se istakla potreba za okruglim stolom i ponudila draft verzija njegovog koncepta, te da nakon toga Komisija usvoju konačnu verziju koncepta, te počne sa pripremom skupa.

Također je inicirano održavanje okruglog stola o razvoju tržišta novca i berzanskog trgovanja instrumentima tržišta novca. Zaključeno je da je potrebno održavanje prezentacija koje bi organizovale Sarajevska berza (SASE) i Banjalučka berza (BLSE),

o mogućnostima i pravcima razvoja tržišta novca i berzanskog trgovanja instrumentima tržišta novca. Na sastanak bi bili pozvani predstavnici banaka, Centralne banke BiH (CBBiH), Komisije za vrijednosne papire FBiH (KVPFBiH) i Komisije za hartije od vrijednosti RS (KHOVRS).

Povodom diskusije i prijedloga mjera za racionalizaciju bankarske industrije u cilju snižavanja cijene kapitala u BiH, ocijenjeno je da je bankarski sektor već u najvećoj mjeri obavio internu racionalizaciju, svodeći mnoge rashode na minimalan nivo. U dijelu eksterne racionalizacije istaknuta je potreba analize mogućnosti eksterne racionalizacije opterećenja bankarske industrije.

Sjednica Komisije za tržište novca i kapitala

KUPIT-i rade u pravnom vakuumu

Bankarima je potrebna edukacija i instrukcije koje očekuju od FOO i agencija za bankarstvo. Isključeni smo iz procesa donošenja za nas važnih zakona, koji nam se dostavljaju kada su već gotovi

Sastanak KUPIT-a

Novi Zakon o suzbijanju pranja novca i subfinansiranja terorističkih aktivnosti nije usklađen sa pratećim Pravilnikom što uslovljava nejasnoće, nedorečenosti i dvosmislenosti, te stvara prostor za subjektivno tumačenje, rečeno je na redovnom sastanku KUPIT-a u Udruženju banaka BiH (UBBiH), kojem su, pored predstavnika Udruženja, prisustvovali i predstavnici Finansijsko obavještajnog odjela (FOO) i Agencije za bankarstvo FBiH (FBA).

KUPIT-i smatraju da se nedovoljno uvažava njihovo mišljenje i da rade u pravnom vakuumu, što ih dovodi u neprimjeren položaj, jer se u obavljanju posla sve zasniva na njihovoj odgovornosti, dok su ostali, također važni akteri, kao što su advokati i notari, iz toga uglavnom isključeni.

Osvrćući se na neusklađenost Pravilnika sa Zakonom o suzbijanju pranja novca i su-

bfinansiranja terorističkih aktivnosti, posebno je ukazano na sporne članove koji se odnose na definiranje pojma stvarnog vlasnika, zatim na kaznene odredbe, na preciziranje odgovornog lica u slučaju sankcije, te na interne procedure i određivanje roka za prijavu sumnjive transakcije. KUPIT-i su ocijenili i da loš prevod zakona stvara nejasnoće i nepreciznosti.

- Bankarima je potrebna edukacija i instrukcije koje očekuju od FOO i agencija za bankarstvo. Isključeni smo iz procesa donošenja, za nas važnih zakona, koji nam se dostavljaju kada su već gotovi. Hoćemo da budemo akteri u njihovom kreiranju, čulo se na sastanku.

Predstavnici FOO i FBA su naglasili da se treba usmjeriti na činjenicu da je BiH napravila veliki korak naprijed, što je i zasloga KUPIT-a, jer je uspjela da se u međunarodnom platnom prometu, umjesto na listi

zemalja sa posebnim režimom nađe među državama koje imaju redovan režim. Naime, prema ocjeni Evropske komisije, BiH je trebalo da bude u grupi zemalja koje nisu poželjne za investiranje.

Sugerirano je da se razmijene mišljenja i prijedlozi koji se tiču izmjene zakona, da bi se onda na tome i radilo. Zaključeno je da se UBBiH dostave primjedbe i sugestije koje bi Komisija za suzbijanje pranja novca razmotrila i u konačnom obliku dostavila FOO i agencijama za bankarstvo.

Također, zaključeno je da FOO i supervizori krenu sa edukacijom bankarskih radnika, te da se banke uključe u donošenje zakonskih akata.

Zakonska neusaglašenost

Na XI sjednici Komisije za sprječavanje pranja novca UBBiH održanoj 5.02. 2010. razmatrani su i sumblimirani upiti banaka za pojašnjenjem određenih odredbi Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, kao i Pravilnika.

Banke su, naime ukazale da je neophodno dodatousaglasiti Zakon sa pratećim Pravilnikom, te podcrtale zakonske nejasnoće u tom domenu, poput potrebe da se definiše šta je to efektivni strani novac, kako prepoznati trust, zatim kako utvrditi identitet stvarnog vlasnika, te postavile pitanje kada će agencije za bankarstvo i FOO donijeti smjernice kod klasifikacije klijenta po stepenu rizika.

Usaglašeni i sumirani upiti banaka na Zakon o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti i Pravilnika biće dostavljene Ministarstvu sigurnosti BiH.

Sjednica Komisije za suzbijanje pranja novca

Cilj je educiran i zaštićen klijent

Centar treba da pruža usluge savjetovanja, edukacije, a u najekstremnijoj varijanti, neku vrstu medijacije između finansijskih institucija koje su iscrpile sve dostupne opcije naplaćivanja svojih potraživanja, i građana koji nisu u mogućnosti upravljati svojim dugovima

Razgovarala: Duda ADŽOVIĆ

Adnan Mesić

Povod za nedavno osnivanje Centra za finansijsko i kreditno savjetovanje u Tuzli bio je da se pomogne sve većem broju kreditnih zaduženika koji nisu u mogućnosti da uredno servisiraju svoje kreditne obaveze. Zbog ekonomske krize mnogi građani, ali i pravna lica nisu u stanju da vraćaju kredit, što postaje problem koji može imati dosta uticaja na sveukupno zdravlje našeg društva, kaže za „BH Bankar“ Adnan Mesić, direktor Centra za finansijsko i kreditno savjetovanje u Tuzli.

Ko su inicijatori, osnivači Centra i kako će se finansirati?

Mesić: Inicijatori i osnivači Centra su građani, mahom uposlenici raznih finansijskih institucija koji su uočili alarmantan porast nenaplativosti kredita (NPL) u svojim institucijama, kao i dramatičan efekat koji teška kreditna situacija ima na kvalitetu života zaduženika. Takođe, kao pomoć saniranju sveobuhvatne ekonomske krize u našoj državi razne međunarodne organizacije doprinjele su razvoju ideje za osnivanje ovakvog centra i ovakvih usluga građanima.

Tako je Department of International Development (DFID) iz Ujedinjenog kraljevstva donirao sredstva za početne korake centra. Dalji rad Centra će biti finansiran iz donacija i grantova od domaćih i stranih organizacija i institucija koje budu smatrale da je takva vrsta usluge neophodna u našoj zemlji, ne samo da sanira trenutni problem, nego da pokaže da i BiH može da na organizovan i efikasan način odgovori potrebama potrošača koji su kreditno zaduženi.

Objektivno i korektno

O kakvoj vrsti usluga je, zapravo, i pomoći je riječ i da li će vaši klijenti biti i fizička i pravna lica?

Mesić: Plan je da Centar pruža usluge savjetovanja, edukacije, a u najekstremnijoj varijanti, neku vrstu medijacije između finansijskih institucija koje su iscrpile sve dostupne opcije naplaćivanja svojih potraživanja i građana koji nisu u mogućnosti upravljati svojim dugovima.

Treba naglasiti da u državama sa razvijenim finansijskim sistemima centri poput našeg postoje već godinama, naprimjer u Velikoj Britaniji već pedeset godina. Bosansko-hercegovačko finansijsko tržište je dosta specifično i dosta uspješno u raznim pogledima. Međutim, postoji potreba za boljim obrazovanjem i informisanošću građana, aktivnih i potencijalnih klijenata, korisnika finansijskih proizvoda, te postoji potreba za dodatnim obogaćivanjem regulative u rješavanju dužničkog odnosa.

Usluge našeg Centra su isključivo namjenjene fizičkim licima. To stoga jer smatramo da su fizička lica puno slabije informisana u pogledu finansija, a u neku ruku nisu u stanju da na pravilan i efektivan način saraduju sa finansijskim institucijama na pronalasku rješenja za svoju situaciju.

Želim napomenuti da će bilo kakva medijacija u tom smislu biti usaglašena sa potrebama i činjenicama trenutnog stanja u bh. bankarstvu na način da se dobije generalni koncenzus od šire bankarske zajednice. To je dugoročni cilj Centra. Što se tiče aktivnosti koje su mogu brže implementirati, to su edukacija i savjetovanje o ličnim finansijama, vođenju budžeta, analiza finansijske situacije i sposobnosti i, generalno upoznavanje sa kreditima i posljedicama koje to može imati na budućnost kreditnog zaduženika.

Kolike će biti cijene usluga, da li će biti prihvatljive za klijenta, odnosno od čega će to zavisiti?

Mesić: Naše usluge će biti besplatne. Smatramo da nam taj model omogućava da ostanemo neutralni, što je jedan od temelja koji je potreban da svoj posao obavljamo objektivno i korektno.

Ko će raditi u Centru?

Mesić: Trenutno smo u potrazi za odgovarajućim osobljem za rad u Centru. Idealna osoba za ovaj posao treba da ima završen Ekonomski fakultet, posjeduje iskustvo rada u finansijskom sektoru, da ima iskustvo u radu sa klijentima i može bez problema da obavlja razne obaveze i zadatke koje uloga savjetnika zahtijeva. Osoba u toj poziciji mora pomalo da igra ulogu i prosvjetnog

radnika, finansijskog službenika, poslovnog koordinatora i socijalnog radnika.

Da li ćete djelovati na prostoru cijele BiH?

Mesić: Ukoliko se model u Tuzli pokaže uspješnim i ukoliko naše usluge budu imale realnog efekta u životima građana, cilj nam je da budemo prisutni širom BiH. Uz malo sreće i pomoći od strane zainteresovanih institucija planiramo otvoriti urede u Sarajevu, Banjaluci, Mostaru i drugim gradovima u BiH.

Veće povjerenje

U koliko će mjeri Centar, odnosno savjeti i pomoć koju vi budete pružali, olakšati klijentu koji treba da uzme kredit ili da se upusti u neku finansijsku transakciju? U koliko mjeri se može očekivati da, uz vašu pomoć, taj rizik bude manji, odnosno koliko vi tome možete doprinjeti?

Mesić: Zavisno od vrste rizika, neke rizike možemo u potpunosti eliminisati, a neke ne. Za one rizike koje ne možemo eliminisati možemo se pripremiti da ih što bolje dočekamo, te tako umanjimo njihov negativni efekat. U oba slučaja, detaljna analiza, planiranje i dostupnost vjerodostojnim informacija je od ključnog značaja.

Tako velike firme pristupaju riziku i taj model se može prenijeti i na fizička lica. Na primjer, ponekad najbolja odluka za klijenta u datom momentu može biti ne uzimati kredit, tj. ne ulaziti u finansijsku transakciju.

Naš cilj je imati listu praktičnih savjeta, te zajedno sa klijentima raditi na analizi njihove realne finansijske sposobnosti i na taj način pripremiti ih da prave, bolje i efektivnije finansijske odluke. Takođe, važno je da građani uvijek imaju plan B, plan C, ukoliko se dogode određene predviđene ili nepredviđene promjene u njihovim životima. Sa takvom pripremom građani koji su sposobni da uzmu kredit mogu ostvariti korist koju prije nisu imali, a oni koji nisu sposobni mogu izbjeći nepoželjne posljedice, koje nekada imaju katastrofalne rezultate.

Da li imate informacije kako je na inicijativu o formiranju Centra reagovala bankarska zajednica u BiH, ali i ostali, možda nadležne i druge zvanične institucije, ali i građani?

Mesić: Određeni preliminarni razgovori su vođeni sa mnogim interesnim stranama, uključujući i Centralnu banku BiH (CBBH),

Neophodna podrška

Kada se može očekivati početak rada Centra za finansijsko i kreditno savjetovanje?

Mesić: Edukacija će početi relativno brzo. Trenutno smo u fazi osposobljavanja Centra za pružanje usluga građanima, uključujući i edukaciju samih uposlenih. Mislim da nije nerealno očekivati da do marta održimo niz seminara, radionica i individualnih savjetovanja. Ostale savjetodavne usluge će naravno morati biti regulisane zakonom, a koliko sam upoznat u BiH još ne postoji „licenca“ za vršenje određenih savjetodavnih usluga na ovom polju.

Podrška svih učesnika u finansijskom sektoru BiH je neophodna da bi stvorili strukturu gdje Centar može imati stalno mjesto u našem društvu. Takvim pristupom i takvom podrškom Centru možemo jasno staviti do znanja da u BiH postoji volja i način da se građanima pomogne u procesu odgovornog zaduživanja.

Agenciju za bankarstvo FBiH (FBA) i Udruženje banaka BiH (UBBIH). U CBBH postoji načelna podrška za inicijativu, a i svi ostali su pozdravili ideju da se građani BiH dodatno obrazuju i upoznaju sa širokim brojem opcija koje im mogu biti na raspolaganju. Cilj svih je da imamo obrazovanije građane, te zaštićenijeg korisnika finansijskih usluga, a posebno kada je kreditno zaduživanje u pitanju.

Centar je, takođe, signal da finansijski sektor u BiH ide korak uz korak, ako ne i ispred, zemalja u regionu. Napominjem, ovakvi centri su svakodnevnica u zemljama EU, te su jedna od važnih institucija koja osigurava da građani mogu vjerovati u efikasnost i fair play finansijskog sistema.

Kakva su iskustva takvih centara koji već egzistiraju u Regiji?

Mesić: Koliko sam upoznat, postoji veoma slična inicijativa u Hrvatskoj koja je privremeno zaustavila rad. U Srbiji postoji Centar koje funkcioniše unutar Narodne banke Srbije koji pomaže građanima da budu bolje informisani pri korištenju finansijskih proizvoda. Takođe, postoji čitav niz institucija koje naplaćuju svoje usluge, a kako sam spomenuo Centri za kreditno savjetovanje ključni su dio finansijskog sistema u zapadnim zemljama i SAD.

Nužnost implementacije Basel II

Kriza je pokazala da je u oblasti korporativnog upravljanja potrebno izgraditi jak bankarski sektor koji će biti otporan na sistemske rizike, snažan mehanizam upravljanja rizikom, zatim značajnija uloga banaka majki i bankarske supervizije, uključujući i onu prekograničnu, te preispitati strateške principe banaka u cilju održivog rasta

Organizaciji Evropske banke za obnovu i razvoj (EBRD), u Beogradu je 9. i 10. decembra 2009. godine upriličen sastanak na temu „Korporativno upravljanje u bankarstvu”, kojem su prisustvovali predstavnici centralnih banaka, supervizora i udruženje banaka iz Albanije, Bugarske, Rumunije, Hrvatske, Makedonije, Crne Gore, Srbije i BiH, kao i predstavnici EBRD-a, International Finance Corporation (IFC), zatim Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) i EMEA (Europe, the Middle East, and Africa) Corporate Governance Consulting.

Delegaciju naše zemlje činili su predstavnici Centralne banke BiH (CBBiH), entitetskih agencija za bankarstvo, EBRD-a Sarajevo, Udruženja banaka BiH (UBBiH), te predstavnik Nove banke Banja Luka.

Smanjiti sistemske rizike

Na sastanku je rečeno da postoji ideja EBRD-a da se unutar banaka „instalira” institucija „nezavisni direktor”, mada još uvijek nije precizirana njegova funkcija i ovlaštenja, niti je definisano ko imenuje takvog direktora, koji bi trebao biti član uprave banke.

Posebna pažnja posvećena je raspravi o naknadama članovima nadzornih odbora i direktorima banaka. Ocijenjeno je da u našem regionu sa bonusima nema problema i da se naši problemi u korporativnom upravljanju razlikuju od onih sa kojima se susreću zemlje zapadne Evrope.

Direktori bh. agencija za bankarstvo kazali su da se priprema izmjena regulative koja predviđa da izbor Odbora za reviziju u bankama obavlja Skupština banke.

Na skupu u Beogradu prezentiran je Radni dokument EBRD o korporativnom upravljanju u bankama u jugoistočnoj Evropi. U tom dokumentu navodi se da se Background Corporate governance in banks differs from the “ordinary” corporate governance of companies. This is due to the nature of the

banking business (ie, dealing with money), the need for protection of the weakest party in the chain (ie, the depositor) and the systemic risks that a bank failure might cause. As shown by the current crisis, bank failure also undermines one of the core elements of the market economy, people’s confidence in banks. korporativno upravljanje u bankama razlikuje od “običnog” korporativnog upravljanja u firmi zbog prirode bankarskog poslovanja. To podrazumijeva rad sa novcem, zatim nameće potrebu za zaštitom najslabijih karika u lancu, odnosno deponenata, kao i sistemskih rizika, koji bi mogli prouzrokovati neuspjeh banke, što onda podrija jedan od ključnih temelja tržišne ekonomije, povjerenje u bankarski sistem.

In 2006, the EBRD, in conjunction with the OECD, started a project dedicated to “Corporate Governance in the Banking Sector in Eurasia”. EBRD je, u saradnji sa OECD-om, 2006. godine pokrenuo projekat “Korporativno upravljanje u bankarskom sektoru u Evroaziji”. The project led to the development of a Policy Brief entrusting a series of specific recommendations focused on Eurasia. The Policy Brief addressed issues such as qualification of board members, disclosure of beneficial ownership, definition of clear boundaries of responsibility and accountability, internal and external audit, transparency and disclosure. The Policy Brief has been widely distributed and it is now being considered as one of the benchmarks for the development of Corporate Governance Codes for banks in Armenia, Azerbaijan, Tajikistan and Georgia. Projekat je razvio Policy Brief, odnosno Sažetak poslovnih politika, koji je poentirao niz elemenata, kao što su kvalifikacije članova odbora, objelodanjanje korisničkog vlasništva, zatim definisanje jasne granice odgovornosti i dužnosti, interne i vanjske revizije, transparentnost i objavljivanje. Policy Brief je široko distribuiran, a sada se smatra kao jedno od mjerila za razvoj kodova korporativnog upravljanja

za banke u Armeniji, Azerbejdžanu, Tadžikistanu i Gruziji. One of the main reasons for the success of the initiative was the fact that the recommendations were developed and discussed by representatives of the banking sector in the region. Među glavnim razlozima za uspjeh inicijative bila je, rečeno je, i činjenica da su razvijene preporuke, pa je, predloženo da se takav projekt primjeni i na jugoistočnu Evropu, pokretanjem rasprave u kojoj će učestvovati predstavnici bankarskog sektora u regiji, kako bi se utvrdila posebna regionalna pitanja i razvile smjernice za jačanje korporativnog upravljanja u bankama, odnosno razvila Policy brief, Sažetak poslovnih politika o korporativnom upravljanju u bankama jugoistočne Evrope.

Osnov za to su akcioni planovi na temelju deset smjernica djelovanja koje se tiču jačanja korporativnog upravljanja u bankama u narednih dvanaest mjeseci. Planovi, koje su utvrdili timovi zemalja na beogradskom sastanku, zasnivaju se na karakteristikama nacionalnog, državnog bankarskog sektora. Završni dokument biće predstavljen na sastanku u Londonu krajem godine.

The majority of countries in SEE have similar features as countries in Eurasia: (i) illiquid stock exchanges at early stages of development; (ii) well functioning and developed banking sector; (iii) well experienced banking regulator. Banks in SEE are in a position in which they can influence the corporate governance of their corporate borrowers. Većini zemalja u jugoistočnoj Evropi, naglašeno je, slična je zemljama u Evroaziji, ima nelikvidne berze u ranim fazama razvoja, razvijen bankarski sektor, te iskusnog bankarskog regulatora.

- Banke u jugoistočnoj Evropi su u položaju u kojem mogu uticati na korporativno upravljanje svojih korporativnih zajmoprimaca. They can become role models for other companies in implementing high standards of corporate governance. Strengthened corporate governance of banks will improve the

business framework in the region and reduce systemic risks. One mogu postati uzori za druge firme u provedbi visokih standarda korporativnog upravljanja. Jačanje korporativnog upravljanja u bankama će unaprijediti poslovanje okvira u regiji i smanjiti sistemske rizike. Further, this is an extremely timely project in SEE, where crisis-related government intervention has raised new issues in corporate governance, especially in banks. Nadalje, ovo je pravo vrijeme za projekat u jugoistočnoj Evropi, gdje su intervencije vlade vezane za krizu donijele nove probleme u korporativnom upravljanju, posebno u bankama, ističe se u radnom dokumentu.

Unapređenje zakonskog okvira

Kao bitni segmenti koji bi mogli uticati na korporativno upravljanje u bankama jugoistočne Evrope navedeno je uvođenje dovoljnog broja nezavisnih direktora, zatim definisanje strateških ciljeva banke, odnosno korporativnih vrijednosti i korporativnog The SEE Working Group During the second day of the conference, delegates will be asked to gather in country teams. Some issues for discussion: Bank’s strategic objectives, corporate values and high standards of corporate behaviour addressing conflicts of interest and unethical behaviour korporativnog koooponašanja, koji rješavanje sukobe interesa i neetičkog ponašanja, kao i uvođenje nadzora i interne kontrole funkcije, kao i interne revizije i vanjskih revizora. Neke od preporuka su i da treba osigurati usklađenost politike i prakse naknade s korporativnim duhom banke, dugoročnim ciljevima i strategijom, te kontrolnim okruženjem. Važna je i da banke posluju u skladu sa međunarodno prihvaćenim računovodstvenim standardima, da primjenjuju princip

transparentnosti i objavljuju informacije o korporativnom upravljanju, zatim da nadgledaju korporativno upravljanje njenih korporativnih privrednih zajmoprimalaca, kao i da supervizori banaka snažno promovišu korporacijsko upravljanje pregledom i procjenom bankine implementacije zdravih principa upravljanja.

Govoreći o odgovoru EBRD na krizu u bankarskom sektoru jugoistočne Evrope, v.d. direktora Finansijskih institucija EBRD Kioši Nišimura (Kiyoshi Nishimura) kazao je da zajednički Akcioni plan Međunarodnih finansijskih institucija (IFI) podrazumijeva 24,5 milijardi eura, od čega je 16 milijardi u funkciji od septembra prošle godine. 415 miliona eura EBRD je osigurao za devet transakcija za bankarski sektor u jugoistočnoj Evropi, dok je 420 miliona eura za 12 transakcija koje su u proceduri.

Prema njegovim riječima, kriza je pokazala da je u oblasti korporativnog upravljanja potrebno izgraditi jak bankarski sektor koji će biti otporan na sistemske rizike, snažan mehanizam upravljanja rizikom, zatim značajnija uloga banaka majki i bankarske supervizije, uključujući i onu prekograničnu, te da treba preispitati strateške principe banaka u cilju održivog rasta.

EBRD pristup u oblasti korporativnog upravljanja porazumijeva integritet i transparentnost vlasništva, pristupačnost finansijskim informacijama, etičko poslovno ponašanje i društveno-ekonomsku odgovornost.

Nišimura je ukazao da aktivnosti EBRD obuhvataju pravnu tranziciju, odnosno tehničku saradnju za unapređenje zakonskih okvira, zatim politiku dijaloga, tj. stvaranje boljih zakonskih okvira i obezbjeđenje fer i transparentne implementacije koja štiti prava dioničara, reprezentativnost Nadzornog

odbora, kao i tehničku pomoć kod izmjene zakonske regulative u korporativnom upravljanju i programa izgradnje institucije za banke u koje ulaze.

Prema mišljenju predstavnika CBBiH, koji su takođe prisustvovali sastanku u Beogradu, korporativno upravljanje u bankarskom sektoru BiH je na visokom nivou i mnoge kvalitetne međunarodne prakse se već primjenjuju, ali i da u velikoj mjeri te prakse nisu dio posebnog pisanog dokumenta već samo odraz dobre volje u poslovnoj praksi.

- Jedna od ključnih stvari koja je konstatovana, a nije prisutna u bh. praksi jeste da odbori banaka, pogotovo onih sa većinskim inostranim vlasništvom, u svojim odborima nemaju uopšte ili imaju mali broj lokalnih eksperata. Stoga je jedna od preporuka bila da bi nadzorni odbori banaka morali u svom sastavu imati bar dva lokalna nezavisna člana, kako bi se osiguralo da banke u svom radu poštuju interese lokalne zajednice.

Budući fokus djelovanja, kako je istaknuto, trebalo bi da bude na prudencijalnoj kontroli djelovanja finansijskog sektora, sa posebnim fokusom na neophodnost pune implementacije Basela II. Kriza finansijskog sektora je prevaziđena, ali moraju biti poduzeti neophodni koraci kako bi bilo spriječeno ponavljanje krize. Glavna linija vodilja treba biti Basel II, jer Basel I, kako je ocijenjeno, nije dao odgovore na neka pitanja u vezi sa rizikom, niti na sva pitanja u segmentu vođenja bankarskih operacija i upravljanja kapitalom. Takođe je konstatovano da bi banke trebale biti zainteresovane i angažovane na nadgledanju korporativnog upravljanja kod svojih klijenata, jer nivo korporativnog upravljanja, pored ostalog, determiniše i nivo kreditnog rizika, ocjena je predstavnika CBBiH.

Sastanak o korporativnom upravljanju

Iz krize jači

Kriza i recesija vjerojatno su proteklih mjeseci najviše spominjani ozbiljniji pojmovi kako iz svakodnevnih razgovora tako i iz medijskih napisa i reportaža. Globalna kriza, rastuća nezaposlenost, prosvjedi, smanjenje radničkih prava...

Ono što zemlje bivše Jugoslavije razlikuje od razvijenijeg ostatka svijeta jest to što mi kao da iz krize nikad nismo ni izašli tako da ustvari cijela ta priča o krizi zvuči kao antologijska, pomalo pokvarena ploča koja se vrti na izlisanom gramofonu.

Iskreno, već mi je toga stvarno dosta. Želim da se moja djeca fokusiraju na budućnost i da imaju optimističan stav, bez obzira na nedaće i da slušaju o važnosti štednje, o tome kako ćemo iz ove krize izaći jači i pametniji.

Želim vjerovati da ćemo ovaj put biti dio razvijenog svijeta i da ćemo ovaj put zajedno sa tim zemljama, uistinu i izaći iz krize kad do toga dođe. Stoga smatram da je sada najbolje vrijeme da banke građane educiraju o važnosti ulaganja i racionalnog raspolaganja novcem, jer bolja vremena će doći i moramo ih dočekati spremni.

Nevena, Sarajevo

Krađe povjerljivih informacija građana

Članak u prošlom broju BH bankara o krađi povjerljivih informacija građana ponukao me je da s vama podijelim svoje neugodno iskustvo. Prije svega bih pozdravio inicijativu Udruženja banaka BiH koje je održalo prezentaciju zaštitnih standarda koji se upotrebljavaju u zapadnoj Europi kako bi se zaštitilo potrošače. Krajnje je vrijeme da se nešto poduzme oko rastućeg trenda ukradenih podataka korisnika kartica u BiH. I sam

sam bio žrtvom lopova koji su na jednom od bankomata sofisticiranim uređajem skinuli podatke s moje kartice i 'opelješili' me za pristojnu sumu. Nakon toga me čekalo dugotrajno dokazivanje krađe i rješavanje birokratskih postupaka kako bih dobio novu karticu. Srećom, banka u kojoj štedim izašla mi je u susret i nadoknadila mi je ukraden iznos. Moje iskustvo, nažalost, dijele brojni građani naše zemlje. Nadam se kako će sve banke uskoro poraditi na zaštiti svojih klijenata od beskrupuloznih kriminalaca koji se ne libe posegnuti za novcem s računa siromašnih građana. Budući da imam rodbinu u Hrvatskoj znam kako su i naši susjedi imali sličnih problema. No, nakon što su građani otvoreno počeli govoriti o krađi podataka s kartica, banke su u suradnji s policijom pojačale zaštitu što je rezultiralo većom sigurnošću za novac štediša. Vjerujem kako ćemo i mi u BiH uskoro imati jednaku zaštitu jer je krađa podataka opasan kriminal.

S poštovanjem,
Jurica Galić, Mostar.

Društveno odgovorno poslovanje uvjet za izlaz iz kriznih vremena

Banke, kao i mnoge druge institucije stalno nas bombardiraju sa svih strana kako je društveno odgovorno poslovanje danas nužnost, a ne samo luksuz. Društveno odgovorno poslovanje nije sporadično donirati novac nekom domu za nezbrinutu djecu ili sponzoriranje sportskih klubova u gubicima. Društveno odgovorno poslovanje je i mora biti stil poslovanja banaka i kompanija tijekom cijele godine, a ne samo prije Božića ili nekog drugog

velikog praznika. Moja je želja, kao osobe koja sudjeluje u radu finansijskog sektora da doista u ovoj godini, koja je, kako neki vole reći izazovna, a zapravo je prava riječ i dalje – krizna da se banke i druge kompanije doista i pridržavaju društveno odgovornog poslovanja te doista prihvate odgovornost koju imaju prema društvu, odnosno tržištu u kojem djeluju. Naravno, da su sve komercijalne kompanije na tržištu kako bi stjecale dobit, međutim, ukoliko građani ove zemlje ne budu imali novaca i mogućnost privređivanja, neće imati niti mogućnost trošenja zarađenog novca. Stoga predlažem da se banke, kao socijalno osjetljive kompanije obrate građanima i organiziraju predavanja ili radionice za građane kako bi im pomogli da što sigurnije ulože svoj novac ili dođu do što povoljnijih kredita. Posebice tu apeliram na savjete oko podizanja kredita malim i srednjim poduzetnicima, koji u ovoj godini imaju hrabrosti za pokretanjem posla, a tu hrabrost doista treba nagraditi. Upravo se zato obraćam ovom magazinu kao magazinu Udruženja banaka, koji jedini može okupiti sve banke u BiH te organizirati na državnoj razini da se pokrenu radionice, osiguraju najbolji predavači i najiskusniji stručnjaci koji će svojim savjetima zasigurno znati pomoći malim i srednjim poduzetnicima da kapitaliziraju svoje ideje i pomognu našem gospodarstvu da se u ovoj godini izvuče iz krizne godine kako bismo išli u korak sa zapadnim zemljama Europe, čija članica želimo i sami postati.

Ivan Martinović, Mostar

Svoje primjedbe i pohvale možete poslati na adresu Julijana Mikulić Jurković, Kneza Branimira 2b, 88000 Mostar, Tel.: 036 444 213, fax: 036 444 219, e-mail: julijana.mikulic.jurkovic@hypo-alpe-adria.com ili bhbankar@ubbih.ba

UBBiH

UDRUŽENJE BANAKA BOSNE I HERCEGOVINE

UDRUGA BANAKA BOSNE I HERCEGOVINE

УДРУЖЕЊЕ БАНАКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

BANKS ASSOCIATION OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

BH.BANKAR

Bilten Udruženja banaka Bosne i Hercegovine • Билтен Удружења банака Босне и Херцеговине • Bilten Udruge banaka Bosne i Hercegovine • Banks Association of Bosnia and Herzegovina Bulletin